

Sisukord

Eesti keel.....	2
Kirjandus.....	6
Matemaatika.....	9
Loodusõpetus.....	17
Inimeseõpetus.....	24
Inglise keel.....	28
Vene keel.....	30
Ajalugu.....	33
Kunstiõpetus.....	37
Käsitöö ja kodundus.....	44
Muusikaõpetus.....	50
Kehaline kasvatus.....	54
Tehnoloogia.....	60

Eesti keel

Tundide arv nädalas: 4

ÕPPESISU	ÕPITULEMUS	HINDAMINE
SUULINE JA KIRJALIK SUHTLUS		
<p>Keelekasutus erinevates suhtlusolukordades: koolis, avalikus kohas, eakaaslastega, täiskasvanutega suheldes, suulisel kõnes ja kirjalikus tekstis.</p> <p>Kaasõpilase ja õpetaja eesmärgistatud kuulamine. Kuuldu põhjal tegutsemine, kuuldule hinnangu andmine.</p> <p>Suuline arvamuse avaldamine etteantud teema piires, vastulausele reageerimine, seisukohast loobumine. Väite põhjendamise.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Valib juhendamise toel suhtluskanali;• leiab koos partneri või rühmaga vastuseid lihtsamatele probleemülesannetele, kasutades sobivalt kas suulist või kirjalikku keelevormi;• esitab kuuldu ja loetu kohta küsimusi ning annab hinnanguid.	<p>Vastuskiri. Kontrolltöö. Dialog. Sõnaliikide kasutamine lünktekstis. Lühijutt. Telesaadet tutvustav tekst. Lemmiklooma pidamise reeglid. Sporditeemaline lugu. Rühmaarutelu osalemine ja osaleja eneseanalüüs.</p>
TEKSTI VASTUVÕTT		
<p>Eesmärgistatud lugemine, lugemist hõlbustavad võtted.</p> <p>Tööjuhendi lugemine. Kava, mõttekaart, joonis jm visualiseerivad vahendid.</p> <p>Tarbe- ja õppetekstide mõtestatud lugemine (reegel, juhend, tabel, skeem, kaart).</p> <p>Kokkuvõtte konkreetsest materjalist (õppetekst, arutlus).</p> <p>Kuuldu konspekteerimine.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Loeb ja kuulab isiklikust huvist ning õppimise eesmärkidel nii huvivaldkondade kui ka õpi- ja elutarbelisi tekste;• rakendab tuttavat liiki teksti lugemisel ja kuulamisel eri viise ja võimalusi;• valib juhendamise toel oma lugemisvara.	<p>Teabeteksti lugemine. Lühiettekanne.</p>

<p>Trükised (raamat, ajaleht, ajakiri), nendes orienteerumine ja vajaliku teabe leidmine. Visuaalselt esitatud info (foto, joonis, graafik) põhjal lihtsamate järelduste tegemine, seoste leidmine.</p>		
TEKSTILOOME		
<p>Ümberjutustamine: tekstilähedane, kokkuvõtlik, valikuline. Loetule, nähtule või kuuldule hinnangu andmine nii kirjalikult kui ka suuliselt. Lühiettekande esitamine.</p> <p>Kirjeldamine: sõnavalik, oluliste ja iseloomulike tunnuste esitamine. Kirjelduse ülesehitus: üldmulje, detailid, hinnang. Esemel, olendi, inimese kirjeldamine. Autori suhtumine kirjeldatavasse ja selle väljendamine.</p> <p>Jutustamine. Oma elamustest ja juhtumustest jutustamine ning kirjutamine. Jutustuse ülesehitus. Ajalis-põhjuslik järgnevus tekstis. Sidus lausestus.</p> <p>Otsekõne jutustuses. Minavormis jutustamine.</p> <p>Arutlemine. Probleemide nägemine vaadeldavas nähtuses. Põhjuse ja tagajärje eristamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Jutustab, kirjeldab, arutleb suuliselt ja kirjalikult; • vormistab kirjalikud tekstid korrektselt; • esineb suuliselt (tervitab, võtab sõna, koostab ning peab lühikese ettekande ja kõne). 	<p>Ümberjutustus. Kontrolltöö. Omaloominguline (põnevus)jutt. Lühijutt. Lemmiklooma pidamise reeglid. Sporditeemaline lugu.</p>
ÕIGEKEELSUS JA KEELEHOOLE		
<p>Üldteemad.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb eesti keele häälikusüsteemi; 	<p>Etteütlus võõrsõnade ja tuletiste õigekirja</p>

<p>Eesti keel teiste keelte seas. Teised Eestis kõneldavad keeled. Sugulaskeeled ja sugulasrahvad. Häälikuõpetus ja õigekiri. Tähestik. Täis- ja kaashäälikud. Suluga ja suluta häälikud. Helilised ja helitud häälikud. Täis- ja kaashäälikuühend. Kaashäälikuühendi õigekiri. Silbitamine ja poolitamine (ka liitsõnades).</p> <p>Sõnavaraõpetus. Liitsõnamoodustus: täiend- ja põhiosa, liitsõna tähendusvarjund. Liitsõna ja liitega sõna erinevused. Sõnavara avardamine ja täpsustamine. Sõna tähenduse leidmine sõnaraamatutest (nii raamatu- kui ka veebivariandist).</p> <p>Vormiõpetus. Sõnaliigid: tegusõnad, käandsõnad ja muutumatud sõnad. Tegusõna. Tegusõna ajad: olevik, lihtminevik. Jaatava ja eitava kõne kasutamine. Tegusõna pööramine ainsuses ja mitmuses. Tegusõna oleviku- ja minevikuvormi kasutamine tekstis. Käandsõna. Käandsõnade liigid: nimisõna, omadussõna, arvsõna, asesõna. Käänamine. Käänded, nende küsimused ja tähendus. Õige käände valik sõltuvalt lause kontekstist. Ainsus ja mitmus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • järgib eesti õigekirja aluseid ja õpitud põhireegleid; • moodustab ja kirjavahemärgistab lihtlauseid, sh koondlauseid; • rakendab omandatud keeleteadmisi tekstiloomes. 	<p>kohta. Teiste ainete võõrsõnastiku koostamine. Korrektuuriülesanne täis- ja kaashäälikuühendi teemal etteütlus. Kontrolltöö (koondlause moodustamine ja kirjavahemärgistamine).</p>
--	---	--

<p>Lauseõpetus. Lause. Alus ja öeldis. Lause laiendamise lihtsamaid võimalusi. Korduvate lauseliikmete kirjavahemärgistamine koondlauses. Koondlause kasutamine tekstis. Lihtlause. Lihtlause kirjavahemärgid. Küsi-, väit- ja hüüdlause lõpumärgid ja kasutamine.</p> <p>Muud õigekirja teemad Algustäheõigekiri: nimi, nimetus ja pealkiri. Isiku -ja kohanimed.</p>		
--	--	--

Kirjandus

Tundide arv nädalas: 2

ÕPPESISU	OODATAV ÕPITULEMUS	HINDAMINE
LUGEMINE		
Lugemise eesmärgistamine. Lugemiseks valmistumine, keskendunud lugemine. Lugemistehnika arendamine, häälega ja hääleta lugemine, pauside, tempo ja intonatsiooni jälgimine. Huvipakkuva kirjandusteose leidmine ja iseseisev lugemine. Lugemirõõm. Loetud raamatu autori, sisu ja tegelaste tutvustamine klassikaaslastele. Soovitatud tervikteoste kodulugemine, ühisaruteluks vajalike ülesannete täitmine.	<ul style="list-style-type: none">• On läbi lugenud vähemalt neli eakohast ja erižanrilist väärtkirjanduse hulka kuuluvat tervikteost (raamatut);• loeb eakohast erižanrilist kirjanduslikku teksti lodusalt ja mõtestatult, väärtustab lugemist;• tutvustab loetud kirjandusteose autorit, sisu ja tegelasi, kõneleb oma lugemismuljetest, -elamustest ja – kogemustest.	Loetud teksti sündmustiku õige järjestamine. Funktsionaalse lugemisoskuse kontroll.
JUTUSTAMINE		
Tekstilähedane sündmustest jutustamine kavapunktide järgi. Tekstilähedane jutustamine märksõnade toel. Aheljutustamine. Iseendaga või kellegi teisega toimunud sündmusest või mälestuspildist jutustamine. Jutustamine piltteksti (foto, koomiks) põhjal. Fantaasialoo jutustamine.	<ul style="list-style-type: none">• Jutustab tekstilähedaselt kavapunktide järgi või märksõnade toel;• jutustab mõttelt sidusa ja tervikliku ülesehitusega loo, tuginedes kirjanduslikule tekstile, tõsielusündmusele või oma fantaasiale;• jutustab piltteksti põhjal ja selgitab selle sisu.	Teksti loominguline ümberjututamine. Muinasjutu jutustamine. Omaloominguline muinasjutt. Omaloominguline muistend. Anekdoodi esitamine.
TEKSTI TÕLGENDAMINE, ANALÜÜS JA MÕISTMINE		

<p>Teose mõistmist toetavad tegevused Küsimuste koostamine: fakti-ja fantaasia küsimused. Küsimustele vastamine tekstinäitega või oma sõnadega. Teksti kavastamine: kavapunktid väidete ja märksõnadena. Lõikude kesksete mõtete otsimine. Teksti teema sõnastamine. Arutlemine mõne teoses käsitletud teema üle. Oma arvamuse sõnastamine ja põhjendamine. Illustratiivsete näidete (nt iseloomulike detailide) otsimine tekstist. Esitatud väidete tõestamine oma elukogemuse ja tekstinäidete varal.</p> <p>Oma mõtete, tundmuste, lugemismuljete sõnastamine. Tundmatute sõnade tähenduse otsimine sõnaraamatust või teistest teabeallikatest, oma sõnavara rikastamine.</p> <p>Teose/loo kui terviku mõistmine. Sündmuste toimumise aja ja koha kindlaksmääramine. Sündmuste järjekord. Tegelaste probleemi leidmine ja sõnastamine. Teose sündmustiku ja tegelaste suhestamine (nt võrdlemine) enda ja ümbritsevaga. Pea- ja kõrvaltegelaste leidmine, tegelase muutumise, tegelaste vaheliste suhete jälgimine, tegelaste iseloomustamine, käitumise põhjendamine. Tegelasrühmad. Tegelasvaheline konflikt, selle põhjused ja lahendamisteed.</p>	<p>Teose/loo kui terviku mõistmist toetavad tegevused</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koostab teksti kohta eriliigilisi küsimusi; • vastab teksti põhjal koostatud küsimustele oma sõnadega või tekstinäitega; • koostab teksti kohta sisukava, kasutades väiteid või märksõnu; • leiab lõigu kesksed mõtted; • järjestab teksti põhjal sündmused, määrab nende toimumise aja ja koha; • kirjeldab loetud tekstile tuginedes tegelaste välimust, iseloomu ja käitumist, analüüsib nende omavahelisi suhteid, hindab nende käitumist, võrdleb iseennast mõne tegelasega; • arutleb kirjandusliku tervikteksti või katkendi põhjal teksti teema, põhisündmuste, tegelaste, nende probleemide ja väärtushoiakute üle, avaldab ja põhjendab oma arvamust, valides sobivaid näiteid nii tekstist kui ka oma elust; • otsib teavet tundmatute sõnade kohta. <p>Teeb endale selgeks nende tähenduse.</p>	<p>Omaloominguline jutt.</p> <p>Loomajutt.</p> <p>Luuletuse esitamine.</p> <p>Teksti kava põhjal ümberjutustamine.</p> <p>Teksti loominguline ümberjutustamine.</p> <p>Omaloominguline muinasjutt.</p> <p>Omaloominguline muistend.</p> <p>Kirjalik iseloomustus.</p> <p>Klassi rahvakalender või nõiapiibel.</p> <p>Kokkuvõttev end analüüsiv töö.</p>
---	---	---

Loomamuinasjutu tüüptegelased.		
<p>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine. Epiteedi ja võrdluse äratundmine ja kasutamine. Valmi mõistukõnest arusaamine. Koomilise leidmine tekstist. Riimide leidmine ja loomine. Luuletuse rütmi ja kõla tunnetamine. Algriimi leidmine rahvalauludest. Algriimi kasutamine oma tekstis. Luuleteksti tõlgendamine.</p>	<p>Kujundliku mõtlemise ja keelekasutuse mõistmine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tunneb ära ja kasutab enda loodud tekstides epiteete, võrdlusi ja algriimi; • mõtestab luuletuse tähenduse iseenda elamustele ja kogemustele tuginedes. 	<p>Luuletuse esitamine.</p> <p>Luulemõistete tundmine.</p>

Matemaatika

Õppetundide arv nädalas: 5

ÕPPESISU	OODATAV ÕPITULEMUS	HINDAMINE
ARVUTAMINE (54 tundi)		
Miljonite klass ja miljardite klass. Arvu järk, järguühikud ja järkarv. Naturaalarvu kujutamine arvkiirel. Naturaalarvude võrdlemine.	<ul style="list-style-type: none">• Loeb numbritega kirjutatud arve miljardi piires;• kirjutab arve dikteerimise järgi;• määrab arvu järke ja klasse;• kirjutab naturaalarve järkarvude summana ja järguühikute kordsete summana;• kirjutab arve kasvavas (kahanevas) järjekorras;• märgib naturaalarve arvkiirele;• võrdleb naturaalarve.	<p>Praktiline töö. Arvkiir ja ajatelg (etteantud skaala). Arvude, kuupäevade, aastaarvude märkimine teljele.</p> <p>Praktiline töö. Ajatelg graafilisel võrdlemisel. Sõiduplaan: märkida mitme sõiduvahendi (rongi, bussi, lennuki) peatustesse jõudmise ajad ühele teljele.</p> <p>Iseseisev töö. Arvude järjestamine ja võrdlemine.</p>
Naturaalarvude ümardamine.	<ul style="list-style-type: none">• Teab ümardamisreegleid ja ümardab arvu etteantud täpsuseni.	<p>IKT. Selgitus. Videod lehelt www.kae.edu.ee Ümardamise mõte ja ümardamisreeglid.</p> <ul style="list-style-type: none">• Ümardamine1 - kümnelisteni• Ümardamine 2 - sajalisteni• Ümardamine 3 - tuhandelisteni

<p>Neli põhitehet naturaalarvudega. Liitmis-ja korrutamistehte põhiomadused ja nende rakendamine. Arvu kuup. Tehete järjekord. Avaldise väärtuse arvutamine. Arvavaldisel lihtsustamine sulgude avamise ja ühisteguri sulgudest väljatoomisega.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liidab ja lahutab kirjalikult naturaalarve miljardi piires; • selgitab ja kasutab liitmise ja korrutamise seadusi; • korrutab kirjalikult kuni kolmekohalisi naturaalarve; • jagab kirjalikult kuni 5-kohalisi arve kuni 2-kohalise arvuga; • selgitab naturaalarvu kuubi tähendust ja leiab arvu kuubi; • tunneb tehete järjekorda (liitmine/lahutamine, korrutamine/jagamine, sulud), arvutab kuni neljatehteliste arvavaldisel väärtusi; • avab sulgusid arvavaldisel korral; • toob ühise teguri sulgudest välja. 	<p>Peastarvutamine. Suuline küsitlus.</p> <p>Rühmatöö. Vastastikune ülesannete koostamine ja analüüsimine.</p> <p>Kinnistamine ja harjutamine. Enesehindamine.</p> <p>Kontrolltöö.</p>
<p>Paaris-ja paaritud arvud. Jaguvuse tunnused (2-ga, 3-ga, 5-ga, 9-ga, 10-ga). Arvu tegurid ja kordsed. Algarvud ja kordarvud, algtegur. Arvude suurim ühistegur ja vähim ühiskordne.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Eristab paaris-ja paaritud arve; • otsustab (tehet sooritamata), kas arv jagub 2-ga, 3-ga, 5-ga, 9-ga või 10-ga. Tutvustatakse ka 4-ga, 6-ga jne jaguvuse tunnuseid; • leiab arvu tegureid ja kordseid; • teab et arv 1 ei ole alg- ega kordarv; • esitab naturaalarvu algtegurite korrutisena; • otsustab 100 piires, kas arv on alg- või kordarv; 	<p>IKT.</p> <p>Hindamine, iseseisev töö.</p> <p>Kinnistamine ja harjutamine.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • esitab naturaalarvu algarvuliste tegurite korrutisena; • leiab arvudesuurima ühisteguri (SÜT) ja vähima ühiskordse (VÜK). 	
<p>Murdarv, harilik murd, murru lugeja ja nimetaja. Kümnenndmurrud.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab hariliku murru lugeja ja nimetaja tähendust; • tunneb kümnenndmuru kümnenndkohti; loeb kümnenndmurde; • kirjutab kümnenndmurde numbrite abil verbaalse esituse järgi; • võrdleb ja järjestab kümnenndmurde; • kujutab kümnenndmurde arvkiirel. 	<p>Iseseisev töö. Murd kui osa tervikust. Leida joonise järgi lugeja ja nimetaja. Ülesanded.</p> <p>Praktiline töö. Lugeda ja võrrelda informatsiooni koostise kohta (kümnenndmurde) toiduainete pakenditelt, ravimite infolehtedelt.</p> <p>Suuline arutelu, paaristöö. Arvude lugemine ja kirjutamine.</p>
<p>Kümnenndmuru ümardamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ümardab kümnenndmurde etteantud täpsuseni. 	<p>Rühmatöö. Venni diagrammi koostamine kümnennd- ja hariliku murru kohta. Matemaatika valdkonnaraamatud Malle Saks, „Näiteid rühmatööst“.</p>
<p>Tehted kümnenndmurdudega.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Liidab ja lahutab kirjalikult kümnenndmurde; • korrutab ja jagab peast kümnenndmurde järguühikutega (10, 100, 1000, 10 000 ja 0,1; 0,01; 0,001); • korrutab kirjalikult kuni kolme tüvenumbriga kümnenndmurde; • jagab kirjalikult kuni kolme tüvenumbriga murdu murruga, milles on kuni 	<p>Peastarvutamine. Suuline küsitlus.</p> <p>Iseseisev töö. Kinnistamine ja harjutamine</p> <ul style="list-style-type: none"> • kümnenndmurdude korrutamine ja jagamine järguühikuga; • peast korrutamine ja jagamine kümnenndmurdudega.

	<p>kaks tüvenumbrit (mõistet tüvenumber ei tutvustata);</p> <ul style="list-style-type: none"> tunneb tehete järjekorda ja sooritab mitme tehtega ülesandeid kümnendmurdudega. 	<p>Praktiline töö. Ostude koguse või ühiku hinna arvutamine: jagada ostusummad hindadega. Hinna arvutamine erinevates rahaühikutes.</p>
<p>Taskuarvuti, neli põhitehet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Sooritab arvutuste kontrollimiseks neli põhitehet taskuarvutil. 	<p>Ülesannete koostamine. Reisimarsruudi planeerimine: vahemaad, sõiduhinnad jms. Koostada erinevaid marsruute ühte ja samasse sihtpunkti.</p> <p>Õuesõpe või õppekäik. Tekstülesannete koostamine.</p> <p>Kontrolltöö.</p>
<p>Andmed ja algebra (42 tundi)</p>		
<p>Arvavaldis, tähtavaldis, valem. Võrrandi ja selle lahendi mõiste. Võrrandi lahendamine proovimise ja analoogia teel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tunneb ära arvavaldisi ja tähtavaldisi; lihtsustab ühe muutujaga täisarvuliste kordajatega avaldisi; arvutab lihtsa tähtavaldisi väärtuste; kirjutab sümbolites tekstina kirjeldatud lihtsamaid tähtavaldisi; eristab valemit avaldisest; kasutab valemit ja selles sisalduvaid tähiseid arvutamise lihtsustamiseks; tunneb ära võrrandi, selgitab, mis on võrrandi lahend; lahendab proovimise või analoogia abil võrrandi, mis sisaldab ühte tehet ja 	<p>Rühmatöö. Valemite otsimine ja klassile tutvustamine.</p> <p>Projektitöö koos loodusõpetuse, inimeseõpetuse ja kehalise kasvatusesega. Koostada teabeleht valemite kohta, mida iga päev kasutame: hindade, kiiruste, pindalade, mahtude arvutamine jne.</p> <p>Iseseisev töö, rühmatöö või paaristöö.</p>

	<p>naturaalarve;</p> <ul style="list-style-type: none"> • selgitab, mis on võrrandi lahendi kontrollimine. 	
<p>Arvandmete kogumine ja korrastamine. Sagedustabel. Skaala. Diagrammid: tulpdiagramm, sirglõikdiagramm. Aritmeetiline keskmine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kogub lihtsa andmestiku; • korrastab lihtsamaid arvandmeid ja kannab neid sagedustabelisse; • tunneb mõistet sagedus ning oskab seda leida; • tajub skaala tähendust arvkiire ühe osana; • loeb andmeid erinevatelt skaaladelt andmeid ja toob näiteid skaalade kasutamise kohta; • loeb andmeid tulpdiagrammilt ja oskab neid kõige üldisemalt iseloomustada; • joonistab tulp- ja sirglõikdiagramme; • arvutab aritmeetilise keskmise. 	<p>Iseseisev töö, rühmatöö või paaristöö. Andmete kogumine klassi(-de) õpilaste jalanumbrite, pikkuste, kulutuste, toitumisharjumuste vms kohta, sagedustabeli koostamine.</p> <p>Iseseisev töö, rühmatöö või paaristöö. Skaala kujutamine arvkiirel. Skaalalt näidu lugemine.</p> <p>Õppekäik „Mida saab mõõta ja mida tuleb arvutada“. Mõõteriistad ja skaalad. Meremuuseumi, AHHA keskusesse vm.</p> <p>Iseseisev töö või paaristöö. Diagrammide ja sagedustabelite koostamine tabelitötluse programmiga (näiteks MS Excel).</p> <p>Praktiline töö. Oma klassi kohta andmete kogumine (nt õpilaste pikkus, lemmikloomade olemasolu, ringides ja trennides osalemine vms), sagedustabelisse korrastamine, diagrammi joonistamine.</p> <p>Õppekäik (raamatukogu, loomaaed, kauplus, ...). Andmete kogumine, sagedustabelisse kandmine, andmete korrastamine, diagrammi joonistamine.</p>

<p>Tekstülesannete lahendamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Lahendab mitmetehtelisi tekstülesandeid; • tunneb tekstülesande lahendamise etappe; • modelleerib õpetaja abiga tekstülesandeid; • kasutab lahendusidee leidmiseks erinevaid strateegiaid; • hindab tulemuse reaalsust. 	<p>Iseseisev töö, paaristöö või rühmatöö. Tekstülesannete koostamine ja lahendamine.</p> <p>Kontrolltöö.</p>
<p>Geomeetrilised kujundid ja mõõtmine (32 tundi)</p>		
<p>Sirglõik, murdjoon, kiir, sirge.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Joonestab sirge, kiire ja lõigu ning selgitab nende erinevusi; • märgib ja tähistab punkte sirgel, kiirel, lõigul; • joonestab etteantud pikkusega lõigu; • mõõdab antud lõigu pikkuse; • arvutab murdjoone pikkuse. 	<p>Praktiline töö. Otsetee ja läbitav teekond. Kaardil või plaanil olevate vahemaade mõõtmine ja arvutamine (sentimeetrites, millimeetrites).</p>
<p>Nurk, nurkade liigid.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Joonestab nurga, tähistab nurga tipu ja kirjutab nurga nimetuse sümbolites (näiteks ABC); • võrdleb etteantud nurki silma järgi ja liigitab neid; • joonestab teravnurga, nürinurga, täisnurga ja sirgnurga; • kasutab malli nurga mõõtmiseks ja 	<p>IKT. Kinnistamine ja harjutamine</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nurga mõõtmine malliga. Nürinurk, teravnurk, täisnurk. Nurga tähistamine. Ülesanded (www.mathcasts.org) Nurga mõõtmine malliga. Mäng (www.mathplayground.com); • Nurga suuruse hindamine silma järgi.

	<p>etteantud suurusega nurga joonestamiseks;</p> <ul style="list-style-type: none"> teab täisnurga ja sirgnurga suurust. 	<p>Ülesanded (www.mathplayground.com):</p> <ul style="list-style-type: none"> Nurga hindamine silma järgi: nurk kui ringi sektor.
Kõrvunurgad. Tippnurgad.	<ul style="list-style-type: none"> Leiab jooniselt kõrvunurkade ja tippnurkade paare; joonestab kõrvunurki ja teab, et kõrvunurkade summa on 180; arvutab antud nurga kõrvunurga suuruse; joonestab tippnurki ja teab, et tippnurgad on võrdsed. 	<p>IKT. Selgitus. Esitlus. Nurgad matemaatikas. Autor Ene Kallaste.</p>
Paralleelsed ja ristuvad sirged.	<ul style="list-style-type: none"> Joonestab lõikuvaid ja ristuvaid sirgeid; joonestab paralleellükke abil paralleelseid sirgeid; tunneb ja kasutab sümboleid. 	<p>Mõistekaart. Paralleelsed ja ristuvad sirged.</p> <p>Õuesõpe ja IKT. Fotojaht. Erinevate geometriliste kujundite otsimine ja pildistamine. Programmiga <i>GeoGebra</i> fotodele geometriliste kujundite lisamine.</p> <p>Kontrolltöö.</p>
Kuubi ja risttahuka pindala ja ruumala. Pindalaühikud ja ruumalaühikud.	<ul style="list-style-type: none"> Arvutab kuubi ja risttahuka pindala ja ruumala; teisendab pindalaühikuid; 	<p>Praktiline töö. Kuubi ja risttahuka pinnalaotuse valmistamine etteantud andmete järgi.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • teab ja teisendab ruumalaühikuid; • kasutab ülesannete lahendamisel mõõtühikute vahelisi seoseid; • mõõtühikute teisendamisel rõhutatakse põhimõtet, kuidas teisendada, mitte lihtsalt õppida pähe. 	<p>Praktiline töö. Arvutada võimalda duširuumi plaatimiseks vajalik etteantud mõõtudega (15cm, 10cm, 25cm) plaatide kogus. Arvutada kooli staadioni pindala hektarites.</p> <p>Õuesõpe. Leida ümbruskonnas maastiku-elemente, hooneid jne, mille pindala on 1 km², 1ha, 1a, 1m², 1dm², 1 cm².</p>
Plaanimõõt.	<ul style="list-style-type: none"> • Selgitab plaanimõõdu tähendust; • valmistab ruudulisele paberile lihtsama (korterit jne) plaani. 	<p>Praktiline töö. Rühmatöö. Klassiruumi (mööbli ja muu sisustusega) plaani joonestamine suurele paberile, mõõtkava 1:20).</p> <p>Iseseisev töö.</p> <p>Kontrolltöö.</p>

Loodusõpetus

Tundide arv nädalas: 2

ÕPPESISU	OODATAV ÕPITULEMUS	HINDAMINE
JÕGI JA JÄRV. VESI KUI ELUKESKKOND.		
<p>Loodusteaduslik uurimus. Veekogu kui uurimisobjekt. Eesti jõed. Jõgi ja selle osad. Vee voolamine jões. Veetaseme kõikumine jões. Eesti järved, nende paiknemine. Taimede ja loomade kohastumine eluks vees. Jõgi elukeskkonnana. Järvevee omadused. Toitainete sisaldus järvede vees. Elutingimused järves. Jõgede ja järvede elustik. Toiduahelate ja toiduvõrgustike moodustumine tootjatest, tarbijatest ning lagundajatest. Jõgede ja järvede tähtsus, kasutamine ning kaitse. Kalakasvatus.</p> <p>Mõisted: Jõgi, jõesäng, suue, lähe, peajõgi, lisajõgi, jõestik, jõe langus, voolukiirus, kärestik, juga, suurvesi, madalvesi, järv, umbjärv, läbivoolujärv, rannajärv,</p>	<ul style="list-style-type: none">• Väärtustab siseveekogude maastikulist mitmekesisust;• märkab inimtegevuse mõju kodukoha siseveekogudele;• väärtustab veetaimede ja -loomade mitmekesisust ja tähtsust looduses;• väärtustab uurimuslikku tegevust;• käitub siseveekogude ääres keskkonnateadlikult ja -hoidlikult ning järgib ohutusnõudeid;• kirjeldab loodusteadusliku meetodi rakendamist veekogu uurimisel;• oskab läbi viia loodusteaduslikku uurimust veekogu kohta ja esitada uurimistulemusi;• nimetab ning näitab kaardil Eesti suuremaid jõgesid ja järvi;• iseloomustab ja võrdleb kaardi ning piltide järgi etteantud jõgesid (paiknemine, lähe ja suue, lisajõed, languse ja voolukiiruse seostamine);	<p>Õppekäik veekogu (jõgi, oja, kraav või järv, tiik) äärde: asukoha kirjeldamine, asendiplaani visandamine.</p> <p>Paaristöö: Maismaa- ja veetaimede võrdlemine.</p> <p>Rühmatöö: väikesed veeloomad ja –taimed, nende tähtsus toiduahelas.</p> <p>Paaris- või rühmatöö: toiduahelate ja toiduvõrgustike moodustamine tootjatest, tarbijatest ning lagundajatest.</p> <p>Õpilaste enesehinnang õpitu omandatuse kohta.</p> <p>Kontrolltöö.</p>

<p>tootjad, tarbijad, lagundajad, toiduahel, toiduvõrgustik, hõljum, rohevetikas, vesikirp, veeõitsemine, kaldataim, veetaimed, lepiskala, röövkala.</p> <p>Praktilised tööd</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Loodusteaduslik uurimus kodukoha veekogu näitel: probleemi püstitamine ja uurimisküsimuste esitamine, andmete kogumine, analüüs ning tulemuste üldistamine ja esitamine. 2. Kahe Eesti jõe või järve võrdlemine kaardi ning teiste infoallikate järgi. 3. Veeorganismide määramine lihtsamate määramistabelite põhjal. 4. Vesikatku elutegevuse uurimine. 5. Tutvumine eluslooduse häältega, kasutades audiovisuaalseid materjale. 6. Siseveekogude selgroogsetega ja taimedega tutvumine, kasutades veebimaterjale. 	<ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab vett kui elukeskkonda, kirjeldab elutingimuste erinevusi jõgedes ja järvedes ning selgitab vee ringlemise tähtsust järves; • kirjeldab jõe ja järve elukooslust, nimetab jõgede ja järvede tüüpilisemaid liike; • toob näiteid taimede ja loomade kohastumuste kohta eluks vees ja veekogude ääres; • koostab uuritud veekogu toiduahelaid/toiduvõrgustikke; • teab jõe ja järve elukoosluste tüüpilisi liike; • selgitab, kuidas loomad vees hingavad ja liiguvad; • teab Eesti suuremaid järvesid ja jõgesid; • tunneb pildil ära joa ja kärestiku; • selgitab maismaa ja veetaimede erinevusi; • selgitab veeõitsengu põhjuseid. 	
<p>VESI KUI AINE, VEE KASUTAMINE</p>		
<p>Vee omadused. Vee olekud ja nende muutumine. Vedela ja gaasilise aine omadused. Vee soojuspaisumine. Märgamine ja kapillaarsus.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb huvi looduse uurimise vastu ja väärtustab uurimistegevust; • väärtustab säästvat eluviisi ja toimib keskkonnateadliku veetarbijana; • võrdleb tahkiseid, vedelikke ja gaase 	<p>Õppekäik: veepuhastusjaama või tutvuda mõne ettevõtte veepuhastussüsteemiga. Õpilaste enesehinnang õpitu omandatuse kohta. Kontrolltöö.</p>

<p>Põhjavesi. Joogivesi. Vee kasutamine. Vee reostumine ja kaitse. Vee puhastamine.</p> <p>Mõisted Aine, tahkis, vedelik, gaas, aurumine, veeldumine, tahkumine, sulamine, soojuspaisumine, märgamine, kapillaarsus, aine olek, kokkusurutavus, voolavus, lenduvus, põhjavesi, allikas, joogivesi, setitamine, sõelumine, filtreerimine.</p> <p>Praktilised tööd</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vee omaduste uurimine (vee oleku muutumine; vee soojuspaisumine; vee liikumine soojendamisel; märgamine; kapillaarsus). 2. Erineva vee võrdlemine. 3. Vee liikumine erinevates pinnastes. 4. Vee puhastamine erinevatel viisidel. 5. Vee kasutamise uurimine kodus või koolis. 	<p>nende üldiste omaduste seisukohast (kuju, ruumala);</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab, et veeaur on aine gaasilisena ja selle üldised omadused on samasugused nagu õhul; • võrdleb jääd, vett ja veeauru; • teab, et vesi jäätumisel paisub, ja põhjendab jää ujumist vees; • kirjeldab jää sulamistemperatuuri ja vee keemistemperatuuri mõõtmise katset; • teab, et veeaur on vesi gaasilises olekus; • teab, et jää sulamistemperatuur on sama mis vee tahkumis(külmumis)temperatuur; • nimetab jää sulamis- ja keemistemperatuuri; • kirjeldab vee keemist; • kirjeldab veeauru kondenseerumist keeva vee kohal (külm keha ja niiske õhu jahtumine); • kirjeldab vee soojuspaisumise katset ja kujutab vaadeldavat joonisel; • põhjendab, miks vett soojendatakse anuma põhjast; • kirjeldab märgamist ja mittemärgamist ning toob näiteid märguvatest ja 	
---	--	--

	<p>mittemärguvatest ainetest, kirjeldab kapillaarsuse katseid ja toob näiteid kapillaarsuse ilmnemisest looduses;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kirjeldab vee puhastamise katseid; • hindab kodust tarbevee hulka ööpäevas ja teeb ettepanekuid tarbevee hulga vähendamiseks; • teeb juhendi järgi vee omaduste uurimise ja vee puhastamise katseid; • selgitab põhjavee kujunemist ja võrdleb katse abil erinevate pinnaste vee läbilaskvust; • kirjeldab joogivee saamise võimalusi ning põhjendab vee säästliku tarbimise vajadust; • toob näiteid inimtegevuse mõju ja reostumise tagajärgede kohta veekogudele. 	
<p>ÕHK</p>		
<p>Õhu tähtsus. Õhu koostis. Õhu omadused. Õhutemperatuur ja selle mõõtmine. Õhutemperatuuri ööpäevane muutumine. Õhu liikumine soojenedes. Õhu liikumine ja tuul. Kuiv ja niiske õhk. Pilved ja sademed.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Väärtustab säästlikku eluviisi; • toimib keskkonda hoidvalt ning väldib enda ja teiste tervise kahjustamist; • mõõdab õues õhutemperatuuri, hindab pilvisust ja tuule kiirust ning määrab pilvetüüpe ja tuule suunda; • võrdleb ilmakaardi järgi ilma (temperatuur, tuule suund, kiirus, pilvisus ja sademed) Eesti erinevates osades; 	<p>Rühmatöö : Õpilased mõõdavad õues (vajadusel tööjuhendite abil) õhutemperatuuri, hindavad pilvisust ja tuule kiirust ning määravad pilvetüüpe ja tuule suunda; kannavad tulemused vaatluslehele.</p> <p>Kokkuvõtteks esitatakse konkreetne ilma ülevaade.</p> <p>Õpimapi hindamine kogutud ilma vaatluslehtedele kantu täpsust ja korrektsust (vormistamist,</p>

<p>Veeeringe. Ilm ja ilmastik. Sademete mõõtmine. Ilma ennustamine.</p> <p>Mõisted: Õhkkond, õhk, gaas, hapnik, süsihappegaas, lämmastik, tuul, tuule kiirus, tuule suund, kondenseerumine, pilved, sademed, veeringe, ilm, ilmastik, hingamine, põlemine, kõdunemine, tolmlamine.</p> <p>Praktilised tööd</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Õhu omaduste ja koostise uurimine: 2. küünla põlemine suletud anumal, õhu 3. kokkusurutavus, õhu paisumine soojenedes, veeauru kondenseerumine. 4. Temperatuuri mõõtmine, pilvisuse ja tuule suuna määramine ning tuule kiiruse hindamine. 5. Erinevate Eesti piirkondade ilma võrdlemine EMHI kodulehe ilmakaartide järgi. 	<ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab graafiku põhjal kuu keskmisi temperatuure ja sademete hulka ning tuuleroosi abil valdavaid tuuli Eestis; • kirjeldab pildi või skeemi järgi veeringet; • iseloomustab õhku kui elukeskkonda ning kirjeldab elutingimuste erinevusi vees ja õhus; • selgitab hapniku rolli põlemisel, kõdunemisel ja organismide hingamisel ning hapniku tähtsust organismidele; • toob näiteid õhkkeskonnaga seotud kohastumuste kohta loomadel ja taimedel; • nimetab õhu saastumise põhjusi ja tagajärgi ning toob näiteid, kuidas vältida õhu saastumist; • teab, et süsihappegaas tekib põlemisel, kõdunemisel ja organismide hingamisel. 	<p>mõõtühikute olemasolu, ülevaatlikkust)</p> <p>Õppekäik.</p>
<p>LÄÄNEMERI ELUKESKKONNANA</p>		
<p>Vesi Läänemeres – merevee omadused. Läänemere asend ja ümbritsevad riigid, suuremad lahed, väinad, saared, poolsaared.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Märkab Läänemere ilu ja erilisust ning väärtustab Läänemere elurikkust; • väärtustab uurimistegevust Läänemere 	<p>Rühmatöö ettekanded teemadel: „Mere mõju inimtegevusele ja rannaasustuse kujunemisele,“ ja „Läänemere reostumine ja kaitse.“</p>

<p>Läänemere mõju ilmastikule. Läänemere rannik. Elutingimused Läänemeres. Mere, ranniku ja saarte elustik ja iseloomulikud liigid ning nendevahelised seosed. Mere mõju inimtegevusele ja rannaasustuse kujunemisele. Läänemere reostumine ja kaitse.</p> <p>Mõisted. Vee soolsus, segu, lahus, lahusti, riimvesi, rannajoon, rand, rannik, laug- ja järskrannik, maa- ja merebriis, rohevetikad, pruunvetikad, punavetikad, põhjaloomastik, siirdekala, rannikulinnud.</p> <p>Praktilised tööd</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Erineva soolsusega lahuste tegemine, et võrrelda Läänemere ja maailmamere soolsust. Soolase vee aurustamine. 2. Läänemere kaardi joonistamine mälu järgi (kujutluskaart). 3. Läänemere, selle elustiku, rannikuasustuse ja inimtegevuse iseloomustamine mitmesuguste teabeallikate abil. 4. Õlireostuse mõju uurimine elustikule. 5. Läänemere probleemide analüüsimine, 	<p>tundmaõppimisel;</p> <ul style="list-style-type: none"> • käitub mere ääres keskkonnateadlikult ja -hoidlikult ning järgib ohutusnõudeid; • mõistab muutusi Läänemere elukeskkonnas, saab aru, et tingimuste muutmine inimese poolt häirib looduslikku tasakaalu ning et meri vajab kaitset on motiveeritud osalema eakohastel Läänemere kaitsega seotud üritustel; • näitab kaardil Läänemere-äärseid riike ning suuremaid lahtesid, väinu, saari ja poolsaari; • võrdleb ilmakaartide, graafikute ja tabelite järgi rannikualade ning sisemaa temperatuure; • iseloomustab Läänemere-äärset asustust ja inimtegevust õpitud piirkonna näitel; • iseloomustab Läänemerd kui ökosüsteemi; • selgitab Läänemere vähese soolsuse põhjuseid ja riimveekogu elustiku eripära; • võrdleb organismide elutingimusi järves ja meres; • kirjeldab erinevate vetikate levikut Läänemeres; 	<p>Mõistete tundmine.</p>
--	--	----------------------------------

tuginedes erinevatele allikatele.

- määrab lihtsamate määramistabelite järgi Läänemere selgrootuid ja selgroogseid;
- koostab Läänemerele iseloomulikke toiduahelaid või -võrgustikke;
- teab ja selgitab Läänemere reostumise põhjuseid ja kaitsmise võimalusi;
- tunneb peamisi ranniku pinnavorme: luided, karid, saared, poolsaared;
- teab Eesti ranniku maakerke põhjusi ning sellest tulenevat rannikujoone muutust (laidude, poolsaarte ja saarte teket ning merelahtede muutumist rannikujärvedeks);
- nimetab Läänemere, saarte ja ranniku tüüpilisi liike.

Inimeseõpetus

Tundide arv nädalas: 2

ÕPPESISU	OODATAV ÕPITULEMUS	HINDAMINE
TERVIS		
<p>Tervise olemus: füüsiline, vaimne ja sotsiaalne tervis. Tervisenäitajad. Tervist mõjutavad tegurid. Tervise hindamine. Hea ja halb stress. Keha reaktsioonid stressile. Pingete maandamise võimalused.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Kirjeldab füüsilist, vaimset ja sotsiaalset tervist ning selgitab tervise olemust nendest mõistetest lähtudes.• Teab enda põhilisi tervisenäitajaid: kehakaalu ja kehapikkust, kehatemperatuuri, pulsisagedust ning enesetunnet.• Nimetab tervist tugevdavaid ja tervist kahjustavaid tegevusi ning selgitab nende mõju inimese füüsilisele, vaimsele ja sotsiaalsele tervisele.• Eristab põhilisi organismi reaktsioone stressi korral ning kirjeldab nendega toimetuleku võimalusi.• Väärtustab oma tervist.	<p>Kirjeldab füüsilise, vaimse ja sotsiaalse tervise olemust vastastikmõjus.</p> <p>Teab tervise erinevaid näitajaid ja nende omavahelisi seoseid.</p> <p>Analüüsib tervist tugevdavate ja tervist kahjustavate põhiliste tegurite mõju inimese tervise kolmele aspektile.</p> <p>Eristab ning selgitab stressi olemust, põhjuseid ja tunnuseid ning kirjeldab tõhusaid stressiga toimetuleku viise.</p>
TERVISLIK ELUVIIS		
<p>Tervisliku eluviisi komponendid. Tervislik toitumine. Tervisliku toitumise põhimõtted. Toitumist mõjutavad tegurid. Kehaline aktiivsus. Kehalise aktiivsuse vormid. Tervistava kehalise aktiivsuse põhimõtted. Päevakava ning töö ja puhkuse vaheldumine. Uni.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Oskab eristada tervislikke ja mittetervislikke otsuseid igapäevaelus.• Kirjeldab tervisliku toitumise põhimõtteid ning väärtustab neid.• Selgitab, kuidas on toitumine seotud tervisega.• Kirjeldab tegureid, mis mõjutavad inimese toiduvalikut.	<p>Analüüsib tervisliku eluviisi erinevaid komponente igapäevaelus: mitmekesine toit, piisav uni ja puhkus ning liikumine ja sport.</p> <p>Selgitab tervisliku toitumise põhimõtteid ja valikuid, seostades neid omandatud teadmistega.</p> <p>Teab ning oskab hinnata oma kehalise</p>

<p>Enesetestimine seoses kehalise aktiivsusega. Sobiva kehalise aktiivsuse valik. Kehalise aktiivsuse tähtsus igapäevaelus. Karastamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teab kehalise tegevuse mõju oma tervisele ja toob selle kohta näiteid. • Oskab hinnata oma päevakava, lähtudes tervisliku eluviisi komponentidest. • Hindab ja oskab planeerida kehalise aktiivsuse piisavust oma igapäevategevuses. • Väärtustab tervislikku eluviisi. 	<p>aktiivsuse mõju tervise erinevatele aspektidele ning analüüsib enda päevakava, igapäevast kehalist aktiivsust ja toitumist, lähtudes tervislikust eluviisist.</p>
MURDEIGA		
<p>Murdeiga inimese elukaares. Kehalised ja emotsionaalsed muutused murdeas. Kehaliste muutuste erinev tempo murdeas. Suhtumine kehasse ja oma keha eest hoolitsemine. Kehalise arengu mõju murdealise emotsioonidele ning tõhus toimetulek arengumuutustega. Suguline küpsus ja soojätkamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab murdeiga inimese elukaare osana ning murdeas toimuvaid muutusi seoses keha ning tunnetega. • Aktsepteerib oma kehalisi muutusi ja teab, kuidas oma keha eest hoolitseda. • Teab, et murdeiga on varieeruv ning igapäev oma arengutempo. • Teab suguküpsuse tunnuseid ja esmaste sugutunnuste seost soojätkamisega. 	<p>Teab ning kirjeldab murdeas toimuvaid kehalisi muutusi ja nende vahendatud mõju emotsionaalsele arengule ning põhilisi võimalusi tõhusaks toimetulekuks oma tunnetega.</p> <p>Demonstreerib arusaamist murdeas toimuvate kehaliste muutuste variatiivset iseloomust, lähtudes õppeülesannete sisust.</p> <p>Teab, kuidas oma keha eest hoolitseda, ning selgitab oma seisukohti seoses inimese füüsilise mina arenguga murdeas, seostades neid omandatud teadmistega.</p> <p>Teab suguküpsuse tunnuseid ning esmaste sugutunnuste seost soojätkamisega.</p>
TURVALISUS JA RISKIKÄITUMINE		
<p>Turvaline ning ohutu käitumine koolis, kodus ja õues. Eakaaslaste ning meedia mõju tervise ja ohukäitumise alaseid valikud tehes; iseenda</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab olukordi, kus saab ära hoida õnnetusjuhtumeid. • Selgitab, miks on liikluseeskiri kohustuslik kõigile, ning kirjeldab, 	<p>Eristab ning analüüsib põhilisi ohuolukordi koolis, kodus ja koduümbruses, kus sekkumise kõrval saab neid ka ära hoida, ning teab, kuidas abi kutsuda.</p>

<p>vastutus. Vahendatud suhtlemine. Internetiga seonduvad ohud. Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused uimastitega seotud situatsioonides. Valikud ja vastutus seoses uimastitega. Tubaka, alkoholi ja teiste levinud uimastite tarbimisega seonduvad riskid tervisele. Valikud ja vastutus seoses uimastitega.</p>	<p>kuidas seda järgida.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teab, et õnnetuse korral ei tohi enda elu ohtu seada ning kuidas abi kutsuda. • Nimetab meediast tulenevaid riske oma käitumisele ja suhetele. • Suheldes meedia vahendusel, mõistab vahendatud suhtlemise olemust ning vastutust oma sõnade ja tegude eest. • Väärtustab turvalisust ja ohutut käitumist. • Demonstreerib õpituatsioonis, kuidas kasutada tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi tubaka, alkoholi ja teiste uimastitega seotud olukordades: emotsioonidega toimetulek, enesetunnetamine, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine ja suhtlusoskus. • Kirjeldab tubaka ja alkoholi tarbimise kahjulikku mõju inimese organismile. • Väärtustab mitmekesisist positiivset ja tervislikku elu uimastiteta. 	<p>Rakendab liikluseeskirja praktiliselt õpituatsioonis.</p> <p>Selgitab vahendatud suhtlemise olemust seoses turvalise käitumisega ja ning nimetab meediariske ning mõistab meediast tulenevaid riske oma käitumisele.</p> <p>Demonstreerib õpituatsioonis, kuidas tõhusalt vastu seista nii eakaaslaste vahetule survele kui ka vahendatud suhtlemisele seoses ennast ja teisi kahjustava käitumisega.</p> <p>Demonstreerib õpitulemustes määratud oskusi õpituatsioonis.</p> <p>Kirjeldab tubaka ja alkoholi kahjulikku mõju inimese organismile, tuues esile uimastiteta elustiili võimalused.</p>
<p>HAIGUSED JA ESMAABI</p>		
<p>Levinumad laste -ja noortehaigused. Nakkus- ja mittenakkushaigused. Haigustest hoidumine. HIV, selle levikuteed ja sellest hoidumise võimalused. AIDS Vaktsineerimine. Esmaabi põhimõtted. Esmaabi erinevates olukordades.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kirjeldada, kuidas hoida ära levinumaid nakkus -ja mittenakkushaigusi. • Selgitab ja toob näiteid, kuidas haigusi ravitakse meditsiiniliste ja rahvameditsiini vahenditega. • Teab, mis on HIV ja AIDS ning kuidas ennast kaitsta HIViga nakatumise eest. 	<p>Teab, mis on HIV ja AIDS ning kuidas kaitsta ennast HIViga nakatumise eest.</p> <p>Selgitab levinumate nakkus- ja mittenakkushaiguste ravimist meditsiiniliste ja rahvameditsiini vahenditega ning toob selle kohta näiteid.</p>

<p>Käitumine õnnetusjuhtumi korral. Esmaabivahendid koduapteegis.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab, kuidas ennast ja teisi inimesi abistada õnnetusjuhtumi korral. • Teab, kuidas toimida turvaliselt ohuolukorras ja abi kutsuda, ning demonstreerib õpituatsioonis lihtsamaid esmaabivõtteid (nt kõhuvalu, külmumine, luumurd, minestamine, nihestus, peapõrutus, palavik ja päikesepiste). • Nimetab esmaabivahendeid ja kirjeldab, kuidas neid praktikas kasutada. • Väärtustab enda ja teiste inimeste elu. 	<p>Teab, kuidas käituda ohuolukorras (nt tulekahju ja äkkrünnaku korral koolis) ning demonstreerib õpituatsioonis, kuidas kutsuda abi.</p> <p>Demonstreerib õpitulemustes määratud oskusi õpituatsioonis.</p> <p>Nimetab põhilisi esmaabivahendeid ning kirjeldab, kuidas neid praktikas kasutada.</p>
KESKKOND JA TERVIS		
<p>Tervislik elukeskkond. Tervislik õpikeskkond. Tervis heaolu tagajana. Tervisliku elukeskkonna hoidmine. Abisaaja õigused ja vastutus seoses. Meditsiiniabiga.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kirjeldab tervislikku elukeskkonda, lähtudes oma kodukoha loodus- ja tehiskeskonnast. • Eristab tegureid, mis muudavad elukeskkonna turvaliseks ja tervist tugevdavaks või mitteturvaliseks ja tervist kahjustavaks. • Kirjeldab õpikeskkonna mõju õpilase õpitulemustele. 	<p>Kirjeldab tervislikku elukeskkonda, eristab tegureid loodus- ja tehiskeskonnas, mis muudavad kodukoha elukeskkonna turvaliseks ja tervist tugevdavaks või mitteturvaliseks ja tervist kahjustavaks.</p> <p>Toob esile põhilised tegurid, mis mõjutavad tervislikku õpikeskkonda.</p> <p>Selgitab oma seisukohti igapäevaelust lähtuvalt, seostades neid omandatud teadmistega inimese tervisest tema heaolu tagajana.</p>

Inglise keel

Tundide arv nädalas: 4

ÕPPESISU	OODATAV ÕPITULEMUS	HINDAMINE
<p>Kõnearendus, lugemine, kuulamine ja kirjutamine</p> <p>Uus kooliaasta.</p> <p>Õpitavat keelt kõnelevad maad (Ühendatud Kuningriik, Ameerika Ühendriigid, Kanada, Austraalia, Uus-Meremaa).</p> <p>Minu päev (täna, eile).</p> <p>Minu perekond (pereliikmed, sugulased, vanemate töö, välimuse kirjeldamine).</p> <p>Hommikusöök (toiduained).</p> <p>Õige tee juhatamine ja küsimine.</p> <p>Kehaosad ja tervis. Aastaajad ja ilm.</p> <p>Kool (tunniplaan, õppetund, õpikud, koolimaja).</p> <p>Mina ise (nimi, vanus, välimus, riietus, iseloom).</p>	<p>Kuulamisel: A2.2</p> <ul style="list-style-type: none">Saab aru õpitud sõnavara ulatuses tekstidest, luuletustest, lauludest, samuti passiivset sõnavara sisaldavatest tekstidest;mõistab konteksti abil neis esinevaid üksikuid tundmatuid sõnu;oskab eristada kuulatavast tekstist vajalikku infot;eristab selgelt kuni kolme vestluses osaleva inimese kõnet. <p>Kõnelemisel: A2.2</p> <ul style="list-style-type: none">Kirjeldada pilte;vestelda ja vastata küsimustele õpitud temaatika piires;oskab kasutada lihtsamaid mineviku vorme;	<p>Hindamise vormideks on kontrolltööd, tunnikontrollid, suuline vastamine, meeskonnatöö</p> <p>a) Protsessi hinded annavad trimestris kokku ühe arvestusliku hinde. Protsessi hinneteks on tunnikontrollid, suuline vastamine, esitus, meeskonnatöö (paaris- ja rühmatööd).</p> <p>b) Arvestuslik – annab hinnangu õppeprotsessi tulemuslikkusele. Selleks on kontrolltöö, protsessihinnete koondhinne.</p> <p>c) Kujundav - vestlus õpilasega tema tugevatest ja nõrkadest külgedest. Peale KT kirjalik tagasiside, mis oli hästi ja mida tuleb veel teha, et tulemused paraneksid.</p> <p>Suuliste vastuste andmisel saab tihti õpilane ise kõigepealt analüüsida, kuidas läks (eelnevalt on selgitatud hindamise kriteeriume).</p> <p>Trimestri hinne kujuneb arvestuslike hinnete</p>

<p>Pühad (Halloween, jõulud, lihavõtted, 1.aprill, kevadpühad).</p> <p>Signaalsõnad: numbrid: põhi- ja järgarvud, kuupäevad, aastaarvud).</p> <p>Ettepaneku tegemine. Arvamuse küsimine.</p> <p>Grammatika</p> <p>Tegusõna BE (am, is are / was, were).</p> <p>Tegusõna HAVE GOT.</p> <p>Sidesõna (and, because, but).</p> <p>Omadussõna võrdlemine.</p> <p>Ajad (üldajad:Present Simple, Past Simple; kestad ajad: Present Progressive; tulevik vormiga going to). Ebareeglipärased tegusõnad.</p> <p>Küsimuse ja eituse moodustamine.</p> <p>Artikkel (a/an, the). Nimisõna mitmus. Eessõna (eessõnalised väljendid).</p>	<ul style="list-style-type: none"> • küsitleda oma kaaslast ja saadud infot edasi anda; • väljendada ja põhjendada oma arvamust; • kasutada õpitud fraase õige intonatsiooniga; • hääldada kõiki võõrhäälikuid korrektselt. <p>Lugemisel: A2.2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oskab leida tekstist olulist; • on tuttav erinevate lugemisstrateegiatega. <p>Kirjutamisel: A2.1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirjutada eeskuju järgi tänukaarti, sõbrale kirja; • kirjutada lühijutukesi õpitud teemadel. 	<p>aritmeetilise keskmise arvutamisel.</p> <p>Kontrolltööd on arvestuslikud hinded, ülejäänud protsessi hinded.</p> <p>Kontrolltöö</p> <p>Kontrolltöö hõlmab ühe suurema õppepeatüki/unit'i omandatud õppematerjali.</p> <p>Kontrolltöö materjali mahu otsustab õpetaja.</p> <p>Sisaldab erinevaid osaoskusi (kirjutamine, lugemine, kuulamine).</p> <p>Töö kestvus maksimaalselt 45 min.</p> <p>Ühes trimestris on 5 kontrolltööd.</p> <p>Tunnikontroll</p> <p>Tunnikontroll hõlmab kuni ühe õppenädala jooksul omandatud õppematerjali.</p> <p>Trimestri jooksul tehtavate tunnikontrollide arv ei ole piiratud.</p> <p>Töö kestvus maksimaalselt 15 min.</p> <p>Suuline vastamine</p> <p>Esinetakse õpitud teemal. Pööratakse tähelepanu sisule ja esitlusoskusele.</p>
---	--	--

Vene keel

Tundide arv nädalas: 3

ÕPPESISU	OODATAV ÕPITULEMUS	HINDAMINE
<p>Keele roll inimese elus. Keel kui peamine suhtlusvahend.</p> <p>Vene keele õpe on 5. klassis peamiselt praktiline. Õpilased omandavad algteadmised keelest, õpivad õigesti hääldama, kõnelema, lugema, kirjutama ja tähelepanelikult kuulama, arendatakse õpilaste tähelepanuvõimet.</p> <p>Graafika. Foneetika. Ortoeepia.</p> <p>Tähestik. Hääliku ja tähe suhe.</p> <p>Vene keele täis- ja kaashäälikute süsteem: rõhulised ja rõhutud täishäälikud, helilised ja helitud kaashäälikud, palataliseeritud ja palataliseerimata kaashäälikud. Paaris- ja paaritud kaashäälikud: helilised ja helitud, palataliseeritud ja palataliseerimata. Tähtede e, ё, ю, я funktsioonid. Rõhk. Sõnarõhu rasked juhud.</p> <p>Leksikoloogia ja fraseoloogia.</p> <p>Leksika ehk keele sõnavara. Sõna kui keeleühik. Sõna tähendus. Morfeemika (sõna koostis) ja</p>	<ul style="list-style-type: none">• Oskab õiget hääldamist.• Saab aru igapäevastest väljenditest õpitud temaatika piires.• Oskab vajadusel kasutada õpitud väljendeid oma lähiümbruse kirjeldamiseks (pere, kodu, kool).• Oskab tervitada, hüvasti jätta, paluda, tänada ja vabandada.• Oskab öelda oma nime, vanust, elukohta, kooli ja klassi.• Oskab eristada nais-, mees- ja kesksugu.• Oskab nimisõna ainsust ja mitmust.• Töötab õpetaja juhendamisel iseseisvalt, paaris ja rühmas.• On omandanud esmased teadmised õpitava keele kultuuriruumist.	<p>Õpitulemusi hinnates lähtutakse põhikooli riikliku õppekava üldosast, riiklikust hindamismäärusest ning Viiratsi Kooli õppekavast kui ka hindamiskorraldusest. Ülekaalus on kokkuvõttev hinne (hindena). Hinnatakse kõiki osaoskusi kas eraldi või lõimitult, andes õpilasele tema arengu kohta pidevalt tagasisidet. Ainealaseid teadmisi ja oskusi võib hinnata nii õppimise käigus kui ka õppeteema lõppedes. Ülesande eesmärgist lähtudes hinnatakse kas ühte kindlat või mitut keeleoskuse aspekti (nt sisu, ülesehitust, sõnavara, kõne ladusust, grammatika õigsust, vastavust plaanile). Kujundav hindamine on üldjoontes hinnang, eneseanalüüs, tagasiside oma</p>

<p>morfoloogia (sõnamoodustus).</p> <p>Nimisõna üldisloomustus. Üld- ja pärisnimed. Nimisõnade sugu. Nimisõnade ainsus ja mitmus.</p> <p>Omadussõna üldisloomustus.</p> <p>Asesõna üldisloomustus.</p> <p>Tegusõna üldisloomustus. Tegevusnimi (infinitiv) ja tegusõna isikulised vormid.</p> <p>Ortograafia ja interpunktsioon.</p> <p>Väike- ja suurtähe kasutamine. Tähtede ъ ja ь kasutamine. Täishäälikute õigekiri tähtede ж, ч, ш, щ ja ц järel.</p> <p>Õppetegevus 5. klassis:</p> <p>On väga oluline äratada huvi uue keele ja kultuuri vastu. Esiplaanil on kuulamis- ja rääkimisoskuse arendamine ning õigete hääldusharjutuste kujundamine. Õpetaja julgustab õpilasi kasutama õpitud väljendeid ja lühilauseid kontekstis, rakendades aktiivõppemeetodeid ning mängulisust. Lugemisoskust arendatakse lihtsate tekstidega ning kirjutamisoskust mudelkirjutamisega. Osaoskuste arendamiseks kasutatakse:</p> <p>1) teatud sõnale või fraasile reageerimist (nt</p>	<p>KUULAMISEL suudab ära tunda tuttavaid keelendeid ja lausestruktuure.</p> <p>KÕNELEMISEL oskab kasutada tuttavaid keelendeid.</p> <p>LUGEMISEL oskab lugeda lihtsat lühiteksti.</p> <p>KIRJUTAMISEL oskab kirjutada tähestikku ja teha veatut ära kirja õpikust/tahvlilt.</p>	<p>nõrkadest/tugevatest külgedest jms.</p>
---	---	--

käetõstmine, püsti tõusmine, esemele või pildile osutamine jms);

2) loetellu sobimatu sõna äratundmist;

3) dialoogide, laulude ja luuletuste esitamist;

4) häälega lugemist;

5) ära kirja tegemine ning mudeli järgi kirjutamine;

6) eri liiki etteütusi.

Ajalugu

ÕPPESISU	ÕPITULEMUSED	HINDAMINE
<p>Ajaarvamine, ajaloo perioodid.</p> <p>Ajaarvamise kujunemine erinevatel rahvastel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Oskab kasutada mõisteid ja selgitada ajaloo perioodideks jaotumist: sajand, aastatuhat, araabia ja rooma nr; pöördelised sündmused inimkonna arengus erinevatel ajaloo perioodidel. 	<p>Ajatelje koostamine rühmatööna tahvlile ja vihikusse, ajaloo perioodide nimetused, õige järjestatus.</p> <p>Mõisted – ajalugu, ajaloo perioodid, ajalooline sündmus, sajand, aastatuhat.</p>
<p>Ajalooliste perioodide jaotus: muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, tänapäev (lähiajalugu).</p>	<ul style="list-style-type: none"> Oskab nimetada ajaloo perioode; oskab kirjeldada mõnda ajaloosündmust lähiajaloo ajaloost; oskab koostada iseenda elulugu (olulisi sündmusi lühidalt kirjeldades). 	<p>Ajaloo mõistete kasutamine minevikusündmuste kirjeldamisel suuliselt.</p> <p>Oma eluloo kirjapanek vihikusse, esitamine klassikaaslastele suuliselt.</p>
<p>Ajaloo allikad.</p> <p>Allikate tõlgendamine: kirjalik, suuline, esemeline allikas.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Teab, et mineviku kohta saab teavet ajaloo allikatest; töötab lihtsamate allikatega; oskab kasutada allikatega seonduvaid mõisteid nii kirjalikult kui ka suuliselt. 	<p>Mõistete selgitamine: ajaloo allikad: kirjalik, suuline, esemeline, muuseum, arhiiv.</p> <p>Oskab tuua sobivaid näiteid.</p>
<p>Viljandi ajaloo muuseumisse õppekäik.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Tutvub Viljandi muuseumi väljapanekute ja arhiiviga, oskab 	<p>Lühikokkuvõtte õppekäigust rühmatööna, kokkuvõtte esitlemine.</p>

	eristada esemelisi ja kirjalikke ajaloo allikaid.	
<p>Eluolu lähiajaloo.</p> <p>Elu linnas ja maal rahu ja sõja ajal, tegevusalad, elamud, toit, kultuur ja traditsioonid, pärimused, nende muutumine aja jooksul.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab kirjeldada mõnda ajaloosündmust; • kasutab oma vanemate, vanavanemate või sugulaste jutustusi; • valmistab ette küsimused, intervjuu jaoks, et küsitleda inimesi, kes mäletavad eelmise sajandi II maailmasõda ja eluolu peale sõja. 	<p>Esitleb oma pere pärimust jutukese või intervjuu kokkuvõttena.</p> <p>Erisuste väljatoomine, mis on muutunud meie lähiajaloo, võrdlus tänase päevaga.</p>
Tehnika areng ja leiutised.	<ul style="list-style-type: none"> • Tutvub erinevate masinate ajalooaga; • oskab nimetada suuri muutusi inimeste elus, kui võeti kasutusele masinamootorid, elekter ja lennumasinad. 	<p>Esitab referaadi (valib teema): erinevate masinate leiutamise, elektri kasutamise võimalustest, televisiooni ja arvutite kasutamisest tänapäeval.</p>
Linnade ja kõrgkultuuride teke.	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb suurimaid kõrgkultuuride tekke piirkondi, linnriike, ühiskonna jaotumist, tööjaotust. 	<p>Nimetab ja näitab maailmakaardilt esimesi kõrgkultuuri tekkealasid.</p> <p>Oskab nimetada olulisi erinevusi, mis riikide teke endaga kaasa tõi kultuuri ja tehnika arenguks.</p> <p>Mõisted: linnriik, ülikud, kodanikud, orjad, talupojad, käsitöölised.</p>

Sõjad ja valitsejad.	<ul style="list-style-type: none"> Oskab nimetada suurimad muutused, mida sõjad ja relvastuse areng endaga kaasa töid; oskab leida ja nimetada lihtsamaid seoseid, mis on sõdade põhjusteks ja mis on olnud tagajärjed erinevatele rahvastele. 	<p>Kuulsad väepealikud, suured maailmavalitsejad erinevates riikides.</p> <p>Mõisted: vaarao, kuningas, keiser, tsaar.</p>
Kodukoha kangelased.	<ul style="list-style-type: none"> Leiab lisamaterjalidest ja internetist kodukoha kuulsatest inimestest materjali ja koostab kava järgi lühireferaadi. 	Referaadi esitus, vormistamine (koostöö arvutiõpetajaga).
Kuulsad inimesed ajaloost Euroopas ja maailmas.	<ul style="list-style-type: none"> Silmapaistvate inimestega tutvumine filmide, teatmeteoste ja õpikumaterjali põhjal. 	Oskab nimetada mõnda kuulsat inimest, valitsejat või leiutajat maailma ajaloost, millega kuulsaks saanud, seda lühidalt oma sõnadega kirjeldades.
Ajaloo kaart.	<ul style="list-style-type: none"> Kasutab riikidest, valitsejatest jutustamisel Euroopa või maailmakaarti. 	Geograafia teadmised riikide asukohast (suured kõrgkultuurid maailmakaardil, Eesti kaart).
Eesti kuulsaid inimesi.	<ul style="list-style-type: none"> Tuntud riigijuhid, teadlased, sportlased, kultuuritegelased Eestis – oskab mõnda nimetada, lisamaterjali otsida. 	Esitab referaadi või PowerPoint esitlusena materjali Eesti kuulsast inimesest.
Meie pärimus.	<ul style="list-style-type: none"> Oskab leida võimalust pärimuse 	Pärimusloo kogumine, kavastamine ja

	kogumiseks.	esitamine.
Kokkuvõtte ajalookursusest.	<ul style="list-style-type: none">• Lihtsamate seoste leidmine ajaloos inimkonna arengus.	Minu ajalugu, minu suguvõsa ajalugu, Eesti ajalugu – rühmatööna lihtsamate seoste esitlemine.

Kunstiõpetus

Tundide arv nädalas: 1

ÕPPESISU	OODATAV ÕPITULEMUS	HINDAMINE
<p>KUJUTAMISÕPETUS</p> <p>Figuurid.</p> <p>Liikumisasendis inimeste kujutamine eelneva analüüsi ja vahetu vaatluse järgi. Täiskasvanu ja lapse proportsioonide ning nende erinevuste tundmaõppimine.</p> <p>Figuuride skitseerimine otse- ja külgyaates.</p> <p>Pea proportsioonide ja nende erinevuste tundmaõppimine.</p> <p>Visandite joonistamine klassikaaslaste peadest.</p> <p>Loomade kujutamine. Liikumisasendite leidmine</p> <p>skeemskeleti abil.</p> <p>Taime- ja eluta looduse vormid.</p> <p>Ruumisügavusse suunduvate puuderidade, peenarde, vagude kujutamine.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Mitmesuguste vormide kujutamine eelneva analüüsi ja vahetu vaatluse järgi;• vormide ruumilisuse kujutamine (modelleerimine savi, grafiitpliiatsi, söe, guaši, akvarelli ja muu vahendiga);• näilise kuju määramine skitseerides, kasutades sise- ja välisorientiire;• teadmiste omandamine esemete näiliste muutuste (perspektiivi) põhilistest seaduspärasustest teoreetiliste selgituste ja peamiselt harjutusülesannete abil;• teadmiste omandamine valguse ja varjude tekkimise seaduspärasustest, nende analüüsiv vaatlemine ja kujutamine;• erineva heletumedusega esemete	<p>Hinnatakse valminud teost, kuid ka tööprotsessi (sh kavandid, harjutused, visandid, pikemaajalise praktilise töö vaheetapid).</p> <p>Mahukamate, erinevat õppesisu integreerivate ülesannete puhul hinnatakse mitme hindega, et anda paremini tagasisidet erinevate oluliste aspektide kohta ning väärtustada iga õpilase mõtete ja lahenduse isikupära.</p> <p>Et motiveerida õpilasi lisatööd tegema ja uusi sihte seadma, võib hinnata ka õpilaste head või väga head sooritust konkursil või ainevõistlusel.</p> <p>Õpilastele antakse võimalus osaleda hindamisprotsessis. See õpetab töid analüüsima ja erinevaid lahendusi väärtustama. Et õpilane oleks ajendatud uusi teadmisi, kogemusi ja oskusi omandama, on oluline toetada õpilase eneseanalüüsi – mida õpilane tundis ja õppis, mida ta soovib järgmisel korral teha teisiti jne.</p> <p>Õpilaste kaasamine toetab positiivse minapildi kujunemist ja ajendab õpilasi aktiivselt õppeprotsessis osalema.</p>

<p>Mitmesuguste looduse väikevormide (seened, käbid, oksad, viljad) skitseerimine. Lillede maalimine (akvarell).</p> <p>Modelleerivalt joonistatud või maalitud aedviljad.</p> <p>Tonaalsete vahekordade jälgimine nii värvus kui ka must-valge lahenduses.</p> <p>Tehisvormid.</p> <p>Pöördkehade kujutamine. Silindrikujuliste esemete joonistamine silmapiiril, üleval- ja allpool silmapiiri.</p> <p>Tahulised kehad. Näilise pildi muutumine sõltuvalt konna, inimese ja linu vaatepunktist.</p> <p>Tänaava ja hoonete kujutamine.</p> <p>Pöörd- ja tahulistest kehadest koosneva vaikelu (2-3 eset) joonistamine. Valguse, poolvarju, varju, langeva varju, läike ja refleksi kujutamine. Kompositsioonilise terviku saavutamine ja peamise rõhutamine (esiletoomine) heletumeduse kontrasti abil.</p>	<p>kujutamine, tonaalsusastmete kujutamine (grafiitpliatsi või sõega joonistades või ühevärviliselt maalides);</p> <ul style="list-style-type: none"> • teadmiste omandamine inimfiguuri proportsioonidest ja selle kujutamine lihtsustatud skeemi alusel; • teadmiste omandamine inimese pea proportsioonidest ja selle kujutamine otseja külgvaates; • lokaalvärvuste (osaliste) muutuste tundmaõppimine (päevavalgusega siseruumis); • joonistamine grafiitpliatsi, viltpliatsi, sõe, pastapliatsi, kirjutussule ja tussiga; • maalimine kattevärvidega (guass, tempera) pinnaliselt ja modelleerivalt, akvarellidega märjalt-märga (sulatades) ja kuivanult kohati õhukese värvikihiga täiendades. 	
---	---	--

<p>KOMPOSITSIOONIÕPETUS, TEHNIKATE ÕPETUS JA DISAIN.</p> <p>Temaatiline kompositsioon.</p> <p>Inimese ja looduse, inimese ja tehisevormide vaheliste suhete ning seoste kujutamine. Tegelaste kujutamine koloreeritud sulejoonistuse -või diatüüpiatehnikas.</p> <p>Iseloomuliku, olulise ja tüüpilise rõhutamine, esiletoomine.</p> <p>Sõbralike šaržide joonistamine klassikaaslastest.</p> <p>Karikatuuride joonistamine koolielust.</p> <p>Fantastilise sisuga kirjanduspala illustreerimine.</p> <p>Dekoratiivne kompositsioon.</p> <p>Piiratud pindade kujundamine ornamendiga, mis on paigutatud äärisena ja tsentraalselt.</p> <p>Kavandi kujundamine dekoratiivsele esemele (seinaplaat, dekoratiivne taldrik, linik).</p> <p>Plokk-kirja suurtähtede õppimine (ketassule ja</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tegelaste (proportsionaalsus, karakteri edasiandmine figuuri kaudu), tegevuse (liikumisasendid), tegevuskoha (siseruum, maastik), tegevusaja (öine, suvine) kujutamisel); • pinnalisel alusel (paberil, kartongil) nii pinnaliste kui ka tinglikult ruumiliste temaatiliste kompositsioonide loomine; • mõtete, tunnete ja elamuste väljendamine punkti, joone ja faktuuri, heletumeduse ja värvuse abil; • grotesk- ehk plokk-kirja õppimine ja seostamine kujunduslike töödega, algteadmiste ja oskuste andmine kirjakunstist; • pinnaliste ja ruumiliste dekoratiivsete kompositsioonide kujundamine (mitmesugused kombinatoorikaülesanded); • loodusvormide stiliseerimine (lihtsustamine, üldistamine, 	<p>Hinnatakse valminud teost, kuid ka tööprotsessi (sh kavandid, harjutused, visandid, pikemaajalise praktilise töö vaheetapid). Mahukamate, erinevat õppesisu integreerivate ülesannete puhul hinnatakse mitme hindega, et anda paremini tagasisidet erinevate oluliste aspektide kohta ning väärtustada iga õpilase mõtete ja lahenduse isikupära. Et motiveerida õpilasi lisatööd tegema ja uusi sihte seadma, võib hinnata ka õpilaste head või väga head sooritust konkursil või ainevõistlusel.</p> <p>Õpilastele antakse võimalus osaleda hindamisprotsessis. See õpetab töid analüüsima ja erinevaid lahendusi väärtustama. Et õpilane oleks ajendatud uusi teadmisi, kogemusi ja oskusi omandama, on oluline toetada õpilase eneseanalüüsi – mida õpilane tundis ja õppis, mida ta soovib järgmisel korral teha teisiti jne. Õpilaste kaasamine toetab positiivse minapildi kujunemist ja ajendab õpilasi aktiivselt õppeprotsessis osalema.</p>
--	--	---

tuššiga või pliiatsiga). Kujundusliku ülesande seostamine tekstiga (stendi, laualehe, klassi ajalehe kujundamine).

Plokk-kirja väiketähtede õppimine.
Suurtähtede sidumine väiketähtedega.

Tähtpäevaks mõeldud õnnitluskaardi kujundamine

Kujunduselementide paigutamine sümmeetriliselt ja asümmeetriliselt.

Struktuurikombinatorika.

Mitmesuguste fantastiliste (kuid staatiliste) tehisevormide valmistamine. Kaunistuselement.

Geomeetriliste kujundite väljalõikamine valgest paberist.

Reljeefsuse andmine sümmeetrilise kokkumurdumisega ja voltimisega. Reljeefsete detailide kompositsiooniks kokkuseadmine.
Kinke karpide valmistamine.

Optiliste illusioonide (liikumismulje). Punkti- ja jooneõpetus.

liigendamine);

- piiratud pinna (ruudu, ringi) kujundamise võimaluste tundmaõppimine;
- kompositsioonide loomine varemõpitud tehnikate mitmesugustes variantides ja uutes tehnikates (paberbatik, monotüüpia akvarelliga, koloreeritud diatüüpia).

Värvusõpetus.

Värvustooni külmade ja soojade varjundite kasutamine meeleolu väljendamiseks. Lihtsa geomeetrilise pinnajaotusega kompositsiooni moduleerimine (guaššvärvidega). Küllastatud värvuste tuhmistamine (hallistamine) värvuste kolmnurga abil (must–valge–küllusvärvus).

Valkjad, hallikad ja mustjad, küllastatud, tuhmjad ja tuhmid värvused.

Meeleolu väljendamine küllastatud ja tuhmide värvustega temaatilistes kompositsioonides. Toonilähedaste värvuste kooskõlade leidmine ja nende kirgastamine täiendvärvusega.

Hele-tumedusõpetus.

Heletumeduse edasiandmine grafiitpliatsiga joonistades.

Pinna tumeduse sõltumine joonte tihedusest ja tugevusest.

Heletumeduse kontrasti ja vahetoonide abil väljendumine.

Figuraalne kompositsioon linoollõiketehnikas või valge guašiga toonpaberile maalitud

<p>akvatušitehnikas.</p> <p>Erinevate heletumeduse vahekordade saavutamine erinevatel taustadel. Näiteks taimetrükk (naturaaltrükk): mustaga (guašš, tušš), kaetud taim trükituna valgele, hallile, värviliselepaberile või samataim valgega kaetult trükitud tumedale taustale.</p> <p>Punkti-ja jooneõpetus.</p> <p>Mitmesuguste faktuuride kujundamine rütmiliselt korduvate erineva jämeduse ja tihedusega pidevate sirgete ning murtud joonte abil.</p> <p>Pinna kujundamine pidevate ühejämeduste vabalt looklevate joontega (jooned eemalduvad ja lähenevad, kuid ei ristu).</p> <p>Looklevate joonte seostamine erineva suuruse ja kujuga.</p> <p>Õnnitluskaardi kujundamine punktidest ja joontest kombineeritud faktuuriga.</p>		
<p>VESTLUSED KUNSTIST</p> <p>Kunsti ülesanne. Kunst ja kunstniku mõtete, tunnete ja elamuste väljendus. Nende mõtete ja tunnete väljendamine kompositsiooni ja selle</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kunsti väljendusvahendite tundmaõppimine; • keskkonna kunstilise kujundamise (disaini) mõiste täiendav 	<p>Hinnatakse aruteludes osalemist, tegutsemist ühise eesmärgi nimel;</p> <p>kunstiraamatutest ja eri teabeallikatest info</p>

<p>üksikelementide – vormi, värvuste, joonte, pindade, rütmi jne. kaudu. Idee, teema ja süžee kunstiteoses.</p> <p>Keskkonna kunstilise kujundamise (disaini) mõiste avamine. Tehniline ja kunstiline konstrueerimine ning selle tähtsus nüüdisajal.</p> <p>Stiili mõiste. Arhitektuur ja stiil.</p> <p>Keskaegne arhitektuur Eestis. Linnakindlustus ja gootika Tallinnas.</p> <p>Mõisahoone ja kogu kompleks.</p> <p>Kirik (Viljandis) (arhitektuuristiil).</p> <p>Viljandimaaga seotud kunstnikud ja nende looming.</p> <p>Kunstiliigid.</p> <p>Kunstiperioodid.</p>	<p>tundmaõppimine;</p> <ul style="list-style-type: none"> • arhitektuuri- ja stiilmõistete tundmaõppimine; • kunsti liikudest, žanridest ja tehnikatest varem omandatud teadmiste ja oskuste süvendamine ning täiendamine; • algteadmiste omandamine kunstiliikidest ja perioodidest. 	<p>leidmist.</p>
---	--	------------------

Käsitöö ja kodundus

Tundide arv nädalas: 2

ÕPPESISU	OODATAV ÕPITULEMUS	HINDAMINE
KÄSITÖÖ Kavandamine. Värvusõpetuse põhitõdede arvestamine esemeid disainides.	<ul style="list-style-type: none">• Kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitöösesemeid;• leiab käsitöösese kavandamiseks ideid eesti rahvakunstist;• leiab võimalusi taaskasutada tekstiilmaterjale.	Käsitöösese kavandamine. Tekstiilmaterjalide taaskasutamise võimaluste leidmine.
Töö organiseerimine. Lihtsama tööjuhendi koostamine. Ühistöö kavandamine.	<ul style="list-style-type: none">• Töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi järgi;• järgib töötades ohutusnõudeid ning hoiab korras töökoha;• hindab oma töö korrektsust ja esteetilisust.	Töö korrektsuse ja esteetilisuse hindamine.
Rahvakunst. Rahvuslikud mustrid ehk kirjad tänapäevastel esemetel. Rahvuslike detailide kasutamine tänapäevast tarbeeset kavandades.	<ul style="list-style-type: none">• Märkab rahvuslikke kujunduselemente tänapäevastel esemetel;• kirjeldab muuseumis olevaid rahvuslikke esemeid.	
Materjalid. Õmblusniidid, käsitööniidid ja -lõngad. Erinevatest tekstiilmaterjalidest esemete hooldamine.	<ul style="list-style-type: none">• Kirjeldab looduslike kiudainete saamist, põhiomadusi, kasutamist ja hooldamist;• eristab telgedel kootud kangaid trikotaažist ning võrdleb nende omadusi;• seostab käsitöölõnga jämedust ja	Looduslike kiudainete saamise kirjeldamine

<p>Tööliigid</p> <p>Kudumine (14h)</p> <p>Kootav ese: sall, kott, padjakate või muu sama raskusastmega ese.</p> <p>Töövahendid: pikad kudumis vardad ja varda number. Materjalid. Lõnga kiuline koostis. Segalõng. Heie. Korrutatud lõng. Lõngavöö. Varraste ja lõnga sobivus. Lõngavöö tingmärgid. Varda number. Silmuste loomine. Algsilmus. Ristipidine silmuste loomine. Parem- ja pahempidine silmus. Parempidine kudumisvõte. Pahempidine kudumisvõte. Ripskude. Parempidine kude. Pahempidine kude. Soonikkoed. Maleruudukiri. Ääresilmused. Silmuseline äär. Sõlmeline äär. Kudumi lõpetamine. Silmuse ületõstmine.</p> <p>Koekirja lugemine. Tingmärgid. Edasirida e paaritu rida. Tagasi rida e paarisrida. Silmuste arvestamine. Tööproov. Ristkorrutis. Kudumite kavandamine. Värvilahendus. Materjali sobivus (tööproov). Kudumi viimistlemine, hooldamine. Lõngavöö. Lõnga hoolduse tingmärgid.</p>	<p>eseme valmistamiseks kuluvat aega.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Õpib tundma õpitud tööliikide juures kasutatud materjalide omadusi; • õpib kavandama ja valmistama lihtsamaid esemeid; • õpib kuduma põhikudesid; • õpib tundma kudumise tingmärke ja lugema mustri koekirja; • õpib viimistlema erinevates tehnikates töid. 	<p>Sõlmelise äärega ripskoelise tööproovi kudumine.</p> <p>Silmuselise äärega parem-pahempidise pinnaga tööproovi kudumine.</p> <p>Käepaela kudumine, kaunistamine pärlite või nõöpidega.</p>
<p>Tikkimine</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Töötab iseseisvalt lihtsama tööjuhendi 	<p>Tööproovi tikkimine</p>

<p>kaherealised pisted, sämpipiste, ristpiste kaherealised pisted, aedpiste, põlvikpiste nõelaraamat, ajalugu ja traditsioonid, tekstiilide ja käsitöömaterjalide valiku ning sobivuse põhimõtted, rahvuslike detailide kasutamine tänapäevast tarbeeset kavandades; arhailine tikand</p>	<p>järgi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • hindab oma töö korrektsust ja es- teetilisust; • kavandab omandatud töövõtete baasil jõukohaseid käsitööesemeid; • leiab käsitööeseme kavandamiseks ideid eesti rahvakunstist; • märkab rahvuslikke kujunduselemente tänapäevastel esemetel; • kasutab tekstiilesel kaunistades ühe- ja kaherealisi pisteid. 	<p>Etteantud teemal nõelaraamatu kavandamine, musteri joonistamine, "Oma loo" kirjutamine</p>
<p>KODUNDUS Toit ja toitumine Toiduainete säilitamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teab erinevaid toiduineterühmi ning • tunneb neisse kuuluvaid toiduaineid ja nende omadusi; • võrdleb pakendiinfo järgi erinevate toiduainete toiteväärtust; • teab, mis toiduained riknevad kergesti, ning säilitab toiduaineid sobival viisil; • hindab oma toitumisharjumuste vastavust toitumisõpetuse põhitõdedele ning teeb ettepanekuid tervislikumaks toiduvalikuks. 	<p>Rühmatöö, mõttekaardi "Piimatooted" koostamine, piimatoodete rasvasisalduse võrdlus (kodus: piimatoodete pakendiinfo uurimine, võrdlus);</p>
<p>Töö organiseerimine ja hügieen Tööde järjekord toitu valmistades. Ühise töö analüüsimine ja hindamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teadvustab hügieenireeglite järgimise vajadust köögis töötades; • koostab koos kaaslastega tööplaani, lepib kokku tööjaotuse, täidab ülesande, hindab rühma töötulemust ja igäühe rolli tulemuse saavutamisel; 	<p>Töö organiseerimise hindamine, kaaslastesse heatahtlik suhtumine, teiste arvamuse arvestamine.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • suhtub kaaslastesse heatahtlikult ning arvestab teiste arvamust. 	
<p>Toidu valmistamine. Toor- ja segasalatid. Külmad kastmed. Pudrud ja teised teraviljatoidud.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kasutab mõõtenõusid ja kaalu ning oskab teisendada mahu- ja massiühikuid; • valib töövahendid ja seadmed töö eesmärgi järgi ning kasutab neid ohutusnõudeid arvestades; • valmistab lihtsamaid tervislikke toite, kasutades levinumaid toiduaineid ning külma- ja kuumtöötlemistehnikaid. 	<p>Tervislike toitade valmistamine.</p>
<p>Lauakombed. Sobivate nõude valimine toidu serveerimiseks.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Katab toidukorra järgi laua, valides ning paigutades sobiva lauapesu, -nõud ja -kaunistused; • peab kinni üldtuntud lauakommetest ning hindab laua ja toitade kujundust. 	<p>Laua katmine, sobiliku lauapesu, -nõude ja -kaunistuste valimine.</p>
<p>Kodu korrashoid. Jalatsite hooldamine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teeb korrastustöid, kasutades sobivaid töövahendeid; • planeerib rõivaste pesemist, kuivatamist ja triikimist hooldusmärkide järgi; • näeb kodutööde jaotamises pereliikmete heade suhete eeldust. 	<p>Rõivaste hooldamisel pesemise, kuivatamise ja triikimise hooldusmärkide jälgimine.</p>
<p>Tarbijakasvatus. Energia ja vee säästlik tarbimine. Jäätmete sortimine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Teab väljendite „kõlblik kuni ...“ ja „parim enne ...“ tähendust; • tunneb jäätmete hoolimatust käitlemisest tulenevaid ohte keskkonnale ning teab enda võimalusi, kuidas aidata kaasa jäätmete 	

	<ul style="list-style-type: none"> keskkonnasäästlikule käitlemisele; käitub keskkonnahoidliku tarbijana; oskab valida erinevaid kaupu ja oma valikut põhjendada; analüüsib oma taskuraha kasutamist. 	
<p>PROJEKTITÖÖD.</p> <p>Õpilased saavad valida kahe või enama valikteema või aineprojekti vahel. Projektitööd kavandatakse iga õppeaasta alguseks tehnoloogia ning käsitöö ja kodunduse õpetaja koostöös. Projektitööd valitakse, pidades silmas kohalikke traditsioone, uudseid ja tavapäraseid töötlemisviise ning teatud teema süvitsi käsitlemise huvi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Teadvustab end rühmatöö, projektitöö ja teiste ühistöös toimuvate tegevuste liikmena; osaleb aktiivselt erinevates koostöö- ja suhtlusvormides; leiab iseseisvalt ja/või koostöös teistega ülesannetele ning probleemidele lahendeid; suhtub kaaslastesse heatahtlikult ja arvestab teiste tööalaseid arvamusi; kujundab, esitleb ja põhjendab oma arvamust; väärtustab töö tegemist ning analüüsib töö kulgu. 	<p>Rühmatöö: retseptide valimine, vajamineva materjali arvestamine, ülesannete jagamine toiduvalmistamiseks, laadal osalemiseks.</p> <p>Toidu valmistamine ja pakendamine, toiduainete maksumuse ja toote hinna arvutamine, laadal osalemine.</p>
<p>TEHNOLOOGIAÕPETUS</p> <p>Idee ja eskiis. Toote disainimine ja valmistamine erinevatest materjalidest. Levinumad käsi- ja elektrilised tööriistad. Materjalide ühendamise. Viimistluse valik sõltuvalt materjalist ja toote kasutuskeskkonnast. Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemise ajal, ohutud töövõtted.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Mõistab tehnoloogia olemust ja väärtustab tehnoloogilise kirjaoskuse vajalikkust igapäevaelus; tunneb põhilisi materjale, nende omadusi ning töötlemise viise; disainib ja valmistab lihtsaid tooteid, kasutades selleks sobivaid töövahendeid; tunneb põhilisi materjale, nende 	

	<p>omadusi ning töötlemise viise;</p> <ul style="list-style-type: none">• teadvustab ning järgib tervisekaitse- ja tööohutusnõudeid;• väärtustab ja järgib tööprotsessis väljakujunenud käitumismaneere.	
--	---	--

Muusikaõpetus

Tundide arv nädalas: 1 tund

ÕPPESISU	ÕPITULEMUSED	HINDAMINE
Laulmine	<ul style="list-style-type: none">• Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt;• on teadlik häälehoiu vajadusest;• seostab relatiivseid helikõrgusi absoluutsete helikõrgustega;• rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;• laulab eakohaseid ühe- ja kahehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;• laulab peast kooliastme ühislause: „Eesti hümn” (F. Pacius), „Eesti lipp” (E. Võrk), „Kui Kungla rahvas” (K. A. Hermann).	Loomulikku laulmise hindamine. Rühmatööd. Hümni laulmine peast.
Pillimäng	<ul style="list-style-type: none">• Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või ostinato'des;• rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid;• seostab absoluutseid helikõrgusi	Lauludele kaasmängu hindamine.

	<p>pillimänguga;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab pillimängus muusikalisi teadmisi ja oskusi. 	
Muusikaline liikumine	<ul style="list-style-type: none"> • Tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi; • tantsib eesti laulu- ja ringmänge; • väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid. 	<p>Rütmivormide teadmine. Teadmised eesti rahvamuustikast.</p>
Omalooming	<ul style="list-style-type: none"> • Loob rütmilismeloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või ostinato'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel; • kasutab improvisatsioonides astmemudeleid; • loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne; • kasutab muusika karakteri ja meeleolu väljendamiseks loovliikumist. 	<p>Oskus koostada lihtsamaid rütmiharjutusi.</p>
Muusika kuulamine ja muusikalugu	<ul style="list-style-type: none"> • Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; • kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); • koore ja dirigente kodukohas; • tuntumaid Eesti koore; teab Eesti 	<p>Oskus iseloomustada muusikapala. Teadmised koori- ja orkestriliikidest. Teadmised eesti muusikast. Teadmised eesti rahvamuusika kohta. Oskus iseloomustada kuulatavat muusikapala.</p>

	<p>laulupidude traditsiooni;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit; • tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi; • on tutvunud Soome, Vene, Läti, Leedu, muusika traditsioonidega ja suhtub neisse lugupidavalt; • iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara; • teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega. 	
Muusikaline kirjaoskus	<ul style="list-style-type: none"> • Mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes: • mõistab taktimõõtude 2/4, 3/4, 4/4 ja eeltakti tähendust ning arvestab neid musitseerides; • kasutab laule õppides relatiivseid helikõrgusi (astmeid) ning seostab neid absoluutsete helikõrgustega (tähtnimedega); • mõistab viiulivõtme ja absoluutsete helikõrguste g–G2 tähendust ning kasutab 	<p>Teadmised rütmivormidest. Teadmised nootide tähtnimedest ja helistiku märkidest. Teadmised muusikasõnastikust. Teadmised pillirühmade kohta. Muusikalist kirjaoskus.</p>

	<p>neid musitseerides;</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab duur-, moll-helilaadi ja helistike C–a, G–e, F–d tähendust ning kasutab neid musitseerides; • mõistab allolevate oskussõnade tähendust ning kasutab neid praktikas: • eeltakt, viiulivõti, klaviatuur, duur-helilaad, moll-helilaad, absoluutsed helikõrgused (tähtnimed), helistik, toonika ehk põhiheli, helistikumärgid, juhuslikud märgid, diees, bemoll, bekarr, paralleelhelistikud; • vokaalmuusika, soololaul, koorilaul, instrumentaalmuusika, interpret, improvisatsioon; • tämber, hääleliigid (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), pilliliigid (keelpillid, puhkpillid, löökpillid, klahvpillid, eesti rahvapillid); • tempo, dünaamika; • kordavalt I kooliastme muusikaline kirjaoskus ja oskussõnavara. 	
Õppekäigud	<ul style="list-style-type: none"> • Arutleb ja avaldab oma arvamust muusikaelamuste kohta suulisel, kirjalikul või muul looval viisil; • kasutab arvamust väljendades muusikalist oskussõnavara. 	Oskus analüüsida kuulatavat muusikapala.

Kehaline kasvatus

Tundide arv nädalas: 3

ÕPPESISU	OODATAV ÕPITULEMUS	HINDAMINE
<p>Teadmised spordist ja liikumisviisidest.</p> <p>Kehalise aktiivsuse tähtsus tervisele; kehaline aktiivsus kui tervisliku eluviisi oluline komponent. Liikumissoovitused II kooliastme õpilasele.</p> <p>Õpitud spordialade/liikumisviiside oskussõnavara. Õpitavate spordialade põhilised võistlusmäärused. Ausa mängu põhimõtted spordis.</p> <p>Käitumine spordivõistlusel ja tantsuüritustel.</p> <p>Ohutus- ja hügieenireeglite järgimise vajalikkus liikudes, sportides ning liigeldes. Ohutu, ümbrust säästev liikumine harjutuspaikades ja looduses. Ohtude vältimine; teadmised käitumisest ohuolukordades. Lihtsad esmaabivõtted.</p> <p>Teadmised iseseisvaks harjutamiseks: kuidas sooritada soojendusharjutusi ja rühiharjutusi; kuidas sooritada kehaliste võimete teste ning treenida (õpetaja toel valitud harjutusi kasutades) oma kehalisi võimeid ja rühti.</p>	<ul style="list-style-type: none">• Selgitab kehalise aktiivsuse ja hea rühi tähtsust tervisele, kirjeldab kehalise aktiivsuse rolli tervislikus eluviisis ning oma kehalist aktiivsust/liikumisharrastust;• tunneb õpitud spordialade/tantsustiilide oskussõnu, kasutab neid sündmuste kirjeldamisel; järgib ausa mängu põhimõtteid;• oskab käituda spordivõistlustel ja tantsuüritustel;• mõistab ohutus- ja hügieeninõuete täitmise vajalikkust ning järgib neid kehalise kasvatus tundides ja tunnivälises tegevuses; teab, kuidas vältida ohuolukordi liikudes, sportides ja liigeldes ning mida teha õnnetusjuhtumite ja lihtsamate sporditraumade korral;• suudab iseseisvalt sooritada üldarendavaid võimlemisharjutusi ja rühiharjutusi; oskab	<p>Ohutus- ja hügieeninõuete täitmine.</p> <p>Töölehed kehalise kasvatus tööviikust.</p>

	<p>sportida/liikuda koos kaaslastega, jagada omavahel ülesandeid, kokku leppida mängureegleid jne;</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab sooritada kehaliste võimete teste ja annab (võrreldes varasemate testidega) hinnangu oma tulemustele; valib õpetaja juhtimisel harjutusi oma kehalise võimekuse arendamiseks ning sooritab neid; • valdab teadmisi õpitud spordialadest/liikumisviisidest, nimetab Eestis ja maailmas toimuvaid suurvõistlusi, tuntud sportlasi ja võistkondi, teab tähtsamaid fakte antiikolümpiamängudest. 	
<p>Võimlemine (10-12 tundi)</p> <p>Rivi- ja korraharjutused:</p> <p>kujundliikumised, pöörded sampliikumiselt.</p> <p>Kõnni-, jooksu- ja hüplemisharjutused:</p> <p>liikumiskombinatsioonid; hüplemisharjutused hüpitsa ja hoonööriga paigal ja liikudes.</p> <p>Rühiharjutused:</p> <p>kehatüve lihaseid treenivad ja sirutusoskust kujundavad harjutused.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab põhivõimlemise harjutuskombinatsiooni (32 takti) saatelugemise või muusika saatel; • hüpleb hüpitsat ette tiirutades paigal ja liikudes; • sooritab harjutuskombinatsiooni akrobaatikas ja rööbaspuudel; • sooritab harjutuskombinatsiooni madalal kangil (P); 	<p>Põhivõimlemise ja akrobaatika harjutuskombinatsiooni sooritamine.</p> <p>Hüplemine hüpitsat tiirutades ette paigal ja liikudes.</p> <p>Pingil tasakaaluharjutuskombinatsiooni sooritamine.</p> <p>Toenghüppe (harkhüpe) sooritamine.</p>

<p>Põhivõimlemine ja üldarendavad võimlemisharjutused:</p> <p>saatelugemise ja/või muusika saatel vahendiga või vahendita; jõu-, venitus- ja lõdvestusharjutused.</p> <p>Rakendus- ja riistvõimlemine:</p> <p>lihtsamad harjutuskombinatsioonid õpitud elementidest akrobaatikas, kangil (P) ja rööbaspuudel.</p> <p>Toenghüpe: harkhüpe ja/või kägarhüpe.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • sooritab õpitud toenghüppe (hark-või kägarhüpe). 	
<p>Kergejõustik (20 - 24 tundi)</p> <p>Jooks.</p> <p>Kiirjooks ja selle eelsoojendus. Madallähte tutvustamine. Stardikäsklused. Ringteatejooks. Võistlusmäärused. Ajamõõtmine. Kestvusjooks.</p> <p>Hüpped.</p> <p>Kaugushüpe täishoolt paku tabamisega. Kõrgushüpe (üleastumishüpe).</p> <p>Visked.</p> <p>Täpsusvisked horisontaalse märklaua pihta. Pallivise nelja sammu hooga.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab madallähte stardikäsklustega ja õige teatevahetuse ringteatejooksus; • sooritab kaugushüppe paku tabamisega ja üleastumistehnikas kõrgushüppe; • sooritab hoojooksult palliviske; • jookseb kiirjooksu stardikäsklustega; • jookseb järjest 9 minutit. 	<p>Püstistardist stardikäsklustega kiirjooksu jooksmine.</p> <p>Võimetekohase tempoga 500 m distantisi joostes läbimine.</p> <p>Pendel-ja ringteatejooksus õige teatevahetuse sooritamine.</p> <p>Palliviske hoojooksult sooritamine.</p> <p>Täpsusvisked.</p> <p>Hoojooksult kaugushüpe paku tabamisega.</p>

<p>Liikumis- ja sportmängud.</p> <p>A sportmäng - 18 - 21 tundi</p> <p>B sportmäng - 6- 8 tundi</p> <p>Liikumismängud ja teatevõistlused palliga.</p> <p>Sportmänge ettevalmistavad liikumismängud.</p> <p>Korvpall.</p> <p>Palli hoie söötmisel, püüdmisel ja pealeviskel. Palli põrgatamine, söötmine ja vise korvile. Sammudelt vise korvile.</p> <p>Võrkpall.</p> <p>Ettevalmistavad harjutused võrkpalliga. Ülalt- ja altsööt pea kohale ja vastu seina. Pioneeripall.</p> <p>Jalgpall.</p> <p>Söödu peatamine jalapöia siseküljega ja löögitehnika õppimine.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sooritab sportmänge ettevalmistavaid liikumismänge ja teatevõistlusi palliga; • mängib reeglite järgi rahvastepalli ning aktsepteerib kohtuniku otsuseid; <p>Sportmängud (kooli poolt valitud kahe mängu osas):</p> <ul style="list-style-type: none"> • sooritab põrgatused takistuste vahelt ja sammudelt viske korvile korvpallis; • sooritab ülalt-ja altsöödud paarides ning alt-eest pallingu võrkpallis; • sooritab palli söötmise ja peatamise jalapöia siseküljega jalgpallis; • mängib kaht kooli valitud sportmängu lihtsustatud reeglite järgi ja/või sooritab õpitud sportmängudes õpetaja poolt koostatud kontrollharjutust. 	<p>Sportmängude ettevalmistavate liikumismängude ja teatevõistlusi palliga teatevõistluste sooritamine.</p> <p>Reeglite järgi rahvastepalli ja korvpalli mängimine.</p>
<p>Talialad (21 - 24 tundi)</p> <p>Suusatamine.</p> <p>Stardivariandid paaristõukelise sammuta ja paaristõukelise ühesammulise sõiduveisiga.</p>	<p>Suusatamine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suusatab paaristõukelise ühesammulise sõiduveisiga, vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduveisiga ja paaristõukelise kahesammulise uisusamm- 	<p>Suusatamine paaristõukelise ühesammulise sõiduveisiga ja vahelduvtõukelise kahesammulise sõiduveisiga ja paaristõukelise kahesammulise uisusamm-</p>

<p>Paaristõukeline kahesammuline uisusammsõiduviiis. Laskumine madalasendis. Poolsahkpööre. Uisusammpööre laskumise järel muutes libisemissuunda. Mängud suuskadel. Teatesuusatamine.</p> <p>Uisutamine.</p> <p>Sõidutehnika täiustamine. Uisutamine erinevate käteasenditega. Ülejalasõit vasakule ja paremale.</p> <p>Karussell. Sobiva tempo valimine kestvuisutamisel.</p>	<p>sõiduviiisiga;</p> <ul style="list-style-type: none"> • sooritab laskumise põhi- ja puhkeasendis; • sooritab uisusamm- ja poolsahkpöörde; • sooritab teatevahetuse teatesuusatamises; • läbib järjest suusatades 3 km (T) / 5 km (P) distantsti. <p>Uisutamine.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sooritab uisutades ülejalasõitu vasakule ja paremale; • kasutab uisutades sahkpidurdust; • uisutab järjest 6 minutit. 	<p>sõiduviiisiga.</p> <p>Uisusammpööre laskumise järel muutes libisemissuunda.</p> <p>Uisusamm-ja poolsahkpöörde sooritamine.</p> <p>Teatesuusatamine.</p> <p>Järjest suusatades 3km (T), 5km (P) läbimine.</p>
<p>Tantsuline liikumine. (6 tundi)</p> <p>Ruumitaju ja koordineerimisharjutused. Pöörlemistehnika. Valsi põhisamm. Tša-tša põhisamm. Rumba põhisamm.</p> <p>Loovtantsu põhielement aeg ja jõud: dünaamika liikumisel (energilisus, jõulisus, pehmus jt). Jooniste, asendite, võtete ja sammude täpsustamine. Eesti rahva- ja seltskonnatantsud.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tantsib õpitud paaris- ja rühmatantsu, sh Eesti ja teiste rahvaste tantsu; • kasutab eneseväljendamiseks loovliikumist. 	<p>Õpitud paaris- ja rühmatantsude (eesti ja teiste rahvaste tantsud) tantsimine.</p>

Teiste rahvaste seltskonnatantsud. Tantsustiilide erinevus.		
Orienteerumine (6 tundi) Leppemärgid, maastikuobjektid. Maastiku ja kaardi võrdlemine ja seostamine. Lihtsa objekti plaani koostamine. Liikumine joonorientiiride järgi. Kompassi tutvustamine.	<ul style="list-style-type: none"> • Oskab orienteeruda kaardi järgi ja kasutada kompassi; • teab põhileppemärke (10–15); • orienteerub etteantud või enda joonistatud plaani ning silmapaistvate loodus- või tehisobjektide järgi etteantud piirkonnas; • arvestab liikumistempot valides erinevaid pinnase tüüpe, reljeefivorme ja takistusi; • oskab mängida orienteerumismänge plaaniga, kaardiga ja kaardita 	<p>Orienteerumine kaardi järgi ja kompassi kasutamine.</p> <p>Põhileppemärkide teadmine.</p> <p>Mängimine orienteerumismänge plaaniga, kaardiga ja kaardita.</p>

Tehnoloogia

OSAOSKUS/ÕPPETEEMAD	ÕPITULEMUS	ÕPPESISU JA -TEGEVUS. HINDAMINE.
Disain ja joonestamine. Eskiis. Lihtsa toote kavandamine. Joonise paberilt materjalile kandmine. Matriitside valmistamine. Mõõtmise ja märkimine. Lihtsamad disaini elemendid.	<ul style="list-style-type: none"> • Kavandab iseseisvalt lihtsamaid käsitöö-esemeid; • leiab töö teostamiseks loovaid lähenemisi. 	<p>Hindamine toimub töö käigus ja peale töö valmimist.</p> <p>Teab idee ja kavandi vajalikkust eseme valmistamisel, kujunduse põhimõtteid ja nende rakendamist.</p>

		Teab kavandamise graafilisi võimalusi. Oskab leida ideid ja neid edasi arendada kavandamise käigus.
Töö kulg. Materjalide töötlemise viisid. Materjalide liited (risttapp). Elementaarsed käsitööriistad ja elektrilised masinad (puurpink, treipink, tikksaag, nurgasaag, akutrell). Tervisekaitse- ja tööohutusnõuded töötlemises, ohutud töövõtted.	<ul style="list-style-type: none"> • töötab suulise juhendamise järgi lihtsamat tööjuhendit järgides; • teab ja järgib ohutusnõudeid, oskab oma töökohta korrastada; • valib erinevate käsitööriistade tarbeks õigeid töövahendeid; • teab viimistlusvahendeid ja oskab neid kasutada; • oskab kasutada matriitse ja šabloone. 	Oskab töötada nii suulise juhendamise kui ka tööjuhendi järgi. Lihtsama tööjuhendi koostamine. Oskab töötada rühmas, on hooliv, arvestav ja üksteist abistava käitumisega. Ühiselt tööde analüüsimine ja hindamine.
Materjalid. Materjalide liigid (puu, vineer, puitlaast plaat) ja nende kasutamine ja omadused.	<ul style="list-style-type: none"> • Tunneb põhilisi materjale; • valib ja kasutab eesmärgipäraselt erinevaid materjale; • kasutab materjale säästlikult. 	Teab puiduliike ja teisi looduslikke materjale ning nende kasutamist ja rakendamist.
Tööriistad.	<ul style="list-style-type: none"> • Teab tööriistade otstarvet; • oskab kasutada viimistlus materjale; • oskab kasutada matriitse, valmistada ühesuguseid detaile. 	Lihtsamate tarbeesemete valmistamine. Märkimine. Töövahendid. Risttapi märkimine materjalile. Täpsuse vajalikkus mõõtude materjalile kandmisel. Tikksaega saagimine. Töövõtted, sae terade valimine ja ohutus saagimisel Pinna kujundamine. Raami valmistamine. Kompositsioon ja paigutus. Ülafreesi kasutamine. Rakised ja terade valik. Saagimine, puurimine, naelutamine. Õiged töövahendid ja sobivad materjalid.

		Viimistlemine. Lakid, värvid, lihvpaperid.
Projektõpe.	Igal õppeaastal on ainekavas üks õppeosa, mille korral õpilased saavad vabalt valida õpperühma. Projektitööd võivad olla nii käsitööst, kodundusest kui ka tehnoloogiaõpetusest.	Praktilise töö teostamist sõltuvalt olemasolevast ja kättesaadavast materjalist ning kokkulepitavast teemast.